

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської філології і перекладу імені професора І. В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Когнітивно-семіотична мережа перекладу

лінгвістичної терміносистеми

в англо-українських текстах наукового дискурсу»

Студентки групи МПа 07-20
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Бугіри Єлизавети Сергіївни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2021 року

Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В. Г.

(підпис)

(ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук, доцент,
доцент Капранов Я. В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies
under the title: “Translation Cognitive and Semiotic Network
of Linguistic Terminology
in English-Ukrainian Texts of Scientific Discourse”

Group MPa 07-20
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Yelyzaveta S. Bugira

Research Supervisor:
Associate Professor
Yan V. Kapranov
Doctor of Philology,
Associate Professor

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	6
1.1 Лінгвістична терміносистема як об'єкт мовознавчих студій: білатеральна природа мовного знака	6
1.2 Лінгвістична терміносистема як об'єкт перекладознавчих студій: адекватна трансляція форми і значення мовного знака ..	14
1.3 Лінгвістична терміносистема у контексті наукового дискурсу ..	20
Висновки до розділу 1.	28
РОЗДІЛ 2	
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ І КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ В ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	29
2.1 Структурно-семантичний підхід до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу	29
2.2 Когнітивно-прагматичний підхід до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу ...	37
2.2.1 Власне лінгвістичні терміни	37
2.2.2 Терміни когнітивної лінгвістики	40
2.2.3 Терміни психолінгвістики	42
2.2.4 Терміни перекладознавства	45
Висновки до розділу 2	48

РОЗДІЛ 3

КОНСТРУЮВАННЯ КОГНІТИВНО-СЕМІОТИЧНОЇ МЕРЕЖІ ПЕРЕКЛАДУ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ В АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	50
3.1 Перекладацькі трансформації як ключовий інструмент конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу	50
3.2 Відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на лексичному рівні	52
3.3 Відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на синтаксичному рівні	61
Висновки до розділу 3	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	76
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	76
ДОДАТКИ	80
SUMMARY	108

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І. В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В. Г.
“10” вересня 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) II курсу Па 07-20 групи факультету перекладознавства КНЛУ

Бугіри Єлизавети Сергіївни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи Когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу

Науковий керівник доктор філологічних наук, доцент, доцент Капранов Я. В.

Дата видачі завдання “10” вересня 2020 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2020 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2020 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2020 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2021 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2021 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2021 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	05 жовтня 2021 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2021 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2021 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) II курсу Па 07-20 групи факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Бугіри Єлизавети Сергіївни

(ПІБ студента)

за темою Когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)

(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2021 року

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) **II** курсу **Па 07-20** групи факультету перекладознавства спеціальності **035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Бугіри Єлизавети Сергіївни

(ПІБ студента)

за темою **Когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу**

№	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2021 р.

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства присвячена дослідженню когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Термін як одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Сучасна термінологія – важлива й невід’ємна частина лексичної системи мови. Процес становлення наукової термінології пов’язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства зумовлена необхідністю встановлення взаємодії лінгвістичних і логічних чинників формування лінгвістичної терміносистеми взагалі, а також конвенційного зв’язку форми і значення будь-якого автентичного (зокрема англійськомовного) лінгвістичного терміна як транслятора відповідного смислу, що призводить до конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Мета роботи полягає у конструюванні когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Поставлена мета передбачає розв’язання таких **завдань**:

- критично проаналізувати наукову літературу і сформулювати теоретичні положення щодо вивчення лінгвістичної терміносистеми в науковому дискурсі з позиції лінгвістики і перекладознавства;
- охарактеризувати лінгвістичну терміносистему в науковому дискурсі;

– визначити структурно-семантичний і конітивно-прагматичний підходи до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу;

– назвати способи відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на лексичному й синтаксичному рівнях;

– сконструювати когнітивно-семіотичну мережу перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Об'єктом дослідження постає лінгвістична терміносистема в текстах англійсько-українських текстах наукового дискурсу.

Предмет дослідження – когнітивно-семіотичну мережу перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу і її основні принципи конструювання (способи і перекладацькі трансформації).

Матеріал дослідження – це анотації до наукових статей, представлених у журналі «Психолінгвістика», що входить до категорії А Переліку фахових видань України (Scopus / Web of Science), серед яких: а) Деменчук, О. (2020). Типологія моделей семантичної деривації лексики: лінгвістичний та психолінгвістичний аспекти; б) Ісаєва, Н., Акімова, А., & Акімова, А. (2020). Категоризація травматичного досвіду особистості в китайському жіночому щоденниковому наративі: фреймово-сценарна модель; в) Коцур, В., Вільчинська, І., & Коцур, Л. (2020). Актуалізація суспільно-політичної лексики в побутовому дискурсі суб'єктів комунікації; г) Левко, О. (2020). Прецедентні одиниці як засоби маніпуляції в українському релігійному медіадискурсі: психолінгвістичний вимір; д) Максименко, С., Немеш, О., Максименко, К., & Набочук, О. (2020). Психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів; е) Михальчук, Н., & Хупавцева, Н. (2020). Фасилітація розуміння старшокласниками літературних творів як психолінгвістична проблема; є) Ребрій, О., & Ташченко, Г. (2020). Перекладацькі стратегії для фонографічних девіацій: психолінгвістичний підхід; ж) Тавровецька, Н., & Шебанова, В. (2020). Крос-культурне дослідження вживання обценної лексики у

молодіжному середовищі; з) Шимко, В., & Бабаджанова, А. (2020). Дослідження концепту коронавірусного карантину як нової категорії мовної свідомості. Загальний об'єм суцільної вибірки складає 100 англійсько-українських речень.

У ході дослідження використовувалися наступні **методи**: метод суцільної вибірки для добору фактичного матеріалу; методи структурного та семантичного, прагматичного та контекстуального аналізу для з'ясування особливостей функціонування лінгвістичної терміносистеми в науковому дискурсі; методи перекладацького аналізу для конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в роботі *вперше: розглянуто* білатеральну природу мовного знака і його адекватну трансляцію форми і значення як об'єкта лінгвістичної терміносистеми; *надано характеристику* лінгвістичної терміносистеми в науковому дискурсі; *визначено* структурно-семантичний і когнітивно-прагматичний підходи до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу; *названо* способи відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на лексичному й синтаксичному рівнях; *сконструйовано* когнітивно-семіотичну мережу перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування в курсах загального мовознавства (розділи “Мова й культура”, “Мова й мислення”), зіставного мовознавства (розділ “Зіставна лексикологія”), прикладної та когнітивної лінгвістики, у спецкурсах із термінознавства, когнітивної семантики, лінгвокультурології та міжкультурної комунікації. Окрім цього, практичне значення роботи полягає у можливості використання її теоретичних положень та висновків у курсах з лексикології, лексикографії й термінознавства сучасної англійської мови; у лексикографічній практиці, зокрема при складанні навчальних словників

зі спеціалізованого перекладу; у написанні підручників, методичних посібників. Зібраний фактаж може слугувати у лексикографічній практиці, зокрема для укладання термінологічних словників.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (88 найменувань, із яких 12 – іноземними мовами), списку довідкової літератури (8 позицій), списку джерел ілюстративного матеріалу (18 найменувань). Повний обсяг роботи – 119 сторінок, основний зміст викладено на 67 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної, сформульовано мету, визначено основні завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну одержаних результатів, методи дослідження, практичне значення одержаних результатів, указано форми апробації та структуру роботи.

Перший розділ кваліфікаційної роботи магістра «Теоретичні засади вивчення лінгвістичної терміносистеми наукового дискурсу у мовознавстві і перекладознавстві» присвячено теоретичними засадам вивчення лінгвістичної терміносистеми наукового дискурсу у мовознавстві і перекладознавстві. Розглянуто лінгвістичну терміносистему як об'єкт мовознавчих студій, зокрема білатеральну природу мовного знака, а також лінгвістичну терміносистему як об'єкт перекладознавчих студій у контексті адекватної трансляції форми і значення мовного знака. Здійснено спробу розглянути лінгвістичну терміносистему як об'єкт процесу наукового дискурсу.

Другий розділ кваліфікаційної роботи магістра «Структурно-семантичні і когнітивно-прагматичні підходи англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу» присвячено аналізу структурно-семантичних і когнітивно-прагматичних підходів англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу, зокрема зосереджено увагу на структурно-семантичному й когнітивно-прагматичному підходах до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу .

Третій розділ кваліфікаційної роботи магістра «Конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англійсько-українських текстах наукового дискурсу» присвячено принципам конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англійсько-українських текстах наукового дискурсу. По-перше, встановлено перекладацькі трансформації як ключовий інструмент конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу. По-друге, розглянуто відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на лексичному й синтаксичному рівнях.

У **загальних висновках** викладено здобуті у дослідженні наукові та практичні результати дослідження та визначені перспективи подальших пошуків у обраному напрямі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Лінгвістична терміносистема як об'єкт мовознавчих студій: білатеральна природа мовного знака

Розвиток технології, культури, мистецтва, виробництва породжує пов'язані з ними специфічні слова. Цей процес проходить в різний час, у різних місцях земної кулі. І набуває матеріальну форму в різних мовах; тому саме по собі це явище унікальне. Однак, не кожне слово – термін, і не кожний набір спеціальних слів може розумітися як термінологічна система [54: URL].

Сьогодні налічується більше трьох тисяч визначень поняття «термін», проте його зміст не з'ясований до кінця. Термінознавці визнають це і пояснюють переважно тим, що «термін є об'єктом дослідження мовознавства, певної спеціальності, логіки і філософії, а це вимагає різних підходів і, відповідно, різного трактування» [53: 21].

Як відомо, слово «термін» походить від латинського *terminus*, що означає 'кінець, межа, закінчення'. У Середньовіччя це слово набуло значення 'визначення, позначення', а в давньофранцузькій мові *terme* мало значення 'слово'. В англійській мові слово *term* було запозичене зі старофранцузької (*terme* – 'межа') [67: 3].

Дослідження показують, що і вітчизняне, і зарубіжне термінознавство пропонують велику кількість визначень поняття «термін». У залежності від рис, які лежать в основі визначення терміна, можна вирізнити філолофсько-гносеологічні визначення, логічні, лінгвістичні і, на сам кінець, термінологічні [54: URL].

В основі філолофсько-гносеологічного підходу визначення терміну та його сутності підкреслюється, що за допомогою термінів результати пізнання

підсилюються в матеріальній формі, також в ньому на першому місці стоїть зв'язок терміна з поняттям. Терміни підсилюють наукові дані, з одного боку і сприяють виявленню нових знань з іншого [15: 12–13].

Логічне визначення терміну було представлено Міжнародною Організацією по Стандартизації, воно співпадає з попереднім у багатьох аспектах: «термін – слово або фраза, що визначає поняття» [54: URL].

Лінгвістичні визначення терміну трактують його як мовну одиницю, певний символ на позначення поняття. Зокрема, у визначенні, представленому Дж. Х. Фельбером [80], вказується, що: «термін – це лінгвістичний символ, що позначає одне або більше понять, які визначені із суміжних понять. Це може бути слово або словосполучення» [80: 8].

Деякі термінознавці визначають терміни як спеціальні слова в лексичному словниковому запасі мови. Так, у роботах Д. С. Лотте [40], термін, визначено досить вузько, його визначення лінгвістично орієнтоване: «Термін (лат. *Terminus* 'термін', від лат. *Terminus* 'межа, кордон') – слово або словосполучення, що покликане точно позначити поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах однієї сфери» [40: 4].

Інші лінгвісти (О. В. Суперанська, Н. В. Васильєва, Н. В. Подольська [61]) погоджуються із фразою Г. О. Винокура [8], що вже стала популярним виразом: «терміни – не спеціальні слова, але слова зі спеціальною функцією» [8: 5–6].

Також, термінологічне визначення дають О. В. Суперанська, Н. В. Васильєва, Н. В. Подольська [61], які називають терміном «лексичну одиницю певної мови для спеціальних цілей, яка позначає загальне, конкретне чи абстрактне поняття теорії певної спеціальної галузі знань чи діяльності» [61: 14]

Проаналізувавши наявні трактування терміна М. О. Вакуленко [5] запропонувала власну дефініцію: «термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом

термінологічного фонду. Таке трактування узагальнює попередні уявлення про термін і більшою мірою відповідає його природі на її думку» [5: 2].

Розуміння термінології як самостійної науки є здобутком сьогодення, однак тривалий час воно було інакшим. Зокрема, термінологію розглядали як: 1) «сукупність термінів якої-небудь галузі» [94: 689]; 2) «сукупність термінів, що вживаються в тій чи іншій галузі науки, техніці, в політиці, в мистецтві» [97]; 3) «сукупність термінів якоїсь галузі науки, техніки, мистецтва або всіх термінів даної мови» [96: 359]; 4) «сукупність мовних (лексичних) одиниць, що позначають поняття певної спеціальної галузі знань або діяльності, яка стихійно складається в процесі зародження й розвитку цієї галузі» [34: 149]; 5) «сукупність термінів, що виражають історично сформовані поняття певної сфери людських знань або діяльності» [25: 7].

У сучасному мовознавстві існує значна кількість підходів до **класифікації термінологічних одиниць**. Всі термінологічні одиниці можна поділити на дві великі категорії: однокомпонентні та багатокомпонентні [37: 167]. Однокомпонентні терміни складаються лише з однієї лексичної одиниці. До складу багатокомпонентних термінів входять кілька лексичних одиниць. Слід також відмітити, що критерієм для визначення того, чи є той чи інший термін однокомпонентним чи багатокомпонентним, служить не його зовнішня форма в якій-небудь конкретній мові, а інтернаціональна внутрішня форма. Якщо інтернаціональна внутрішня форма того чи іншого терміна складається з одного елемента, а еквівалент цього терміна в якій-небудь певній, конкретній мові складається з кількох елементів, то, все одне, такий термін вважається однокомпонентним [23: 231].

Доцільно розділяти складені слова-терміни та термінологічні словосполучення як види багатокомпонентних термінів. Складені терміни утворюються складанням двох або більше основ. Вони також можуть називатися термінами-композиціями. Структура складених термінів може включати корені й похідні слова, причому такі терміни можуть писатися разом або через дефіс [46: 44–47].

За способом об'єднання компонентів складені терміни В. М. Лейчик [35] поділяє на: 1) терміни, утворені на основі складання незалежних одна від одної основ; 2) терміни, утворені на основі інтерфіксного складання основ групи [35: 37].

Термінологія як наука вивчає правила і закономірності утворення, розвитку та функціонування термінів у певній галузі людської діяльності [6: 62]. Дослідження сучасної термінологічної лексики ґрунтується на розумінні термінології як підсистеми всередині загальної лексичної системи мови [64: 20]. Тож сукупність термінів, співвіднесена з тією цариною людської діяльності, утворює **терміносистему**, яка слугує своєрідною мовною моделлю системи професійних понять, концентрованим вираженням надбання в певній галузі знань [9: 5]. А. П. Шокін [73] зазначає, що «від того, наскільки добре “працює” термінологія, наскільки точно співвіднесені її одиниці з елементами мислення й фактами реальної дійсності, багато в чому залежить успішне здійснення процесів спілкування в спеціальній сфері, обміну інформацією й загалом діяльності спеціалістів. Звідси стає очевидною необхідність вивчення окремих терміносистем, їхньої структури й одиниць у процесі функціонування як в одній мові, так і в різних мовах у порівняльному аспекті» [73: 106].

Сучасна термінологія – важлива й невід'ємна частина лексичної системи мови. Вона складається з низки галузевих терміносистем, що є певною сукупністю взаємопов'язаних терміноелементів для вираження наукових понять. Тобто системність термінології базується на системності мови й наукового знання [64: 18].

Обґрунтування системності термінології міститься в теорії термінологічного поля О. О. Реформатського [55], який стверджує, що термінологічне поле для терміна – це конкретна термінологія, поза якою слово втрачає свою характеристику терміна [55: 51]. Термінологічні поля як основу системної класифікації термінології підтримує О. В. Суперанська [60]: «Для будь-якого терміна суттєву роль відіграє термінологічне поле, до якого він уходить і поняття якого позначає. Для спеціаліста достатньо буває згадки про

це поле, щоб сприймати термін однозначно й не мати потреби в жодних дефініціях» [60: 74].

Підтвердження цих думок висловлено в роботах Д. С. Лотте [40]. Він звертав увагу на те, що «термін не можна розглядати й оцінювати ізольовано: незважаючи на те, що він окремо задовольняє вимоги стислості, індивідуальної влучності тощо, далеко не завжди він буде прийнятним, оскільки ці якості терміна повинні оцінюватися у світлі точності всієї системи термінів і їх системотизуючих якостей» [40: 73].

Термінологічна система складається з багатьох мікросистем, організованих за тематичними ознаками. Складна градація термінології пов'язана з тим, що внутрішньомовні лексичні зв'язки координуються необхідним для термінології зв'язком понять – спеціальних реалій. Оскільки основою семантики терміна слугує поняття, яке він позначає і яке не існує ізольовано від системи понять певної сфери діяльності, то за основу класифікації термінів для виявлення структури термінології певної галузі можуть братися їхні логічно-поняттєві зв'язки й відношення [64: 20]. І. М. Кочан [30] вважає, що «одним із показників системності є наявність тематичних чи лексико-семантичних груп» [30: 25].

Системність термінології зумовлена двома типами **зв'язків**, які надають множинам термінів системного характеру: логічними зв'язками та мовними зв'язками [32: URL].

Якщо системність термінології зумовлена логічними зв'язками, та якщо між поняттями певної науки існують системні логічні зв'язки - а вони є в кожній науці, – то терміни, які називають ці поняття, мають теж бути системно пов'язаними. З іншого боку, хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, а відповідно їм властиві всі ті мовні зв'язки, які характерні для загальноповживаних слів – синонімічні, антонімічні, словотвірні, полісемічні, граматичні, родо-видові та ін. [9: URL]. О. О. Реформатський про ці особливості терміна сказав образно: «Термін служить двом панам – науці та мові» (*цит.* за [52: 80]).

Варто підкреслити, що дослідники усвідомили гносео-методологічну недосконалість інтерпретацій термінологічної системності і однією зі спроб її уникнути стало введення поняття наукової теорії до дефініції терміносистеми, запропоноване В. М. Лейчиком [34]: «Терміносистема – знакова модель певної теорії спеціальної галузі знання або діяльності, елементами якої є лексичні одиниці (слова та словосполучення) певної природної мови, а структура загалом ізоморфна структурі системи понять (теоретичних об'єктів) цієї теорії» [34: 149]. Таке залучення є необхідним і виправданим, адже «система наукової теорії містить тільки необхідні, системоутворювальні елементи і тільки суттєві, стійкі зв'язки, тільки відношення між сутностями» [57: 23].

Безумовно, до кожної термінологічної системи треба пред'являти особливі, специфічні вимоги, але є деякі загальні принципи, що можуть бути покладені в основу правильної побудови термінологічних систем. Досить важливим серед них є аналіз недоліків термінології. Обмежимося розглядом найбільш характерних випадків.

Багатозначність (коли один термін має два або більше значень) – найістотніший недолік термінів, створює неточність системи, тому особливу увагу варто звертати на усунення всіх багатозначних термінів чи на прикріплення до того чи іншого з них лише одного значення [38: 67]. Одна з причин багатозначності – обмеженість словникового матеріалу в порівнянні з кількістю понять [11: 42].

Деякі терміни хоча й мають лише один означений зміст, але терміноелементи, що входять до його складу, є багатозначними [13: 67]. Термінові, що обслуговує цілком визначене поняття, часто надається інше значення, що має якісь загальні ознаки з першим. Інша причина багатозначності – співіснування понять, які стосуються одного явища, але відбивають різні погляди, або гіпотези.

Говорячи про багатозначність у термінології, не можна не згадати про багатозначність терміноелементів. Терміноелементами називаються слова, а іноді і частини слів, що мають самостійне значення. У складі складних термінів

і термінів-словосполучень ті самі терміноелементи часом вживаються в зовсім різних значеннях [50: 42].

Синонімія – другий великий недолік термінології. Теоретично в термінології не повинно бути синонімії, проте на практиці, синонімія функціонує в термінологічних системах на всіх етапах розвитку, оскільки термінологія є частиною мови, її підсистемою і розвивається за тими ж законами, що й словниковий склад мови [56: 260].

У термінології синонімію вважають одним з найбільших недоліків, зауважуючи, що шкода від них подвійна: по-перше, синоніми перевантажують пам'ять, а, отже, порушують одну з основних умов термінології – економність системи термінів; по-друге, синоніми завжди є певною небезпекою, оскільки окремі автори починають неправильно розмежовувати їхнє вживання [39: 9].

Протиріччя або **невідповідність терміна поняттю**. Між буквальним значенням слів і змістом поняття іноді виникає протиріччя. Коли ми залучаємо до побудови терміна готове слово, то завжди відбувається або спеціалізація цього слова, тобто відбирається одне його значення, або йому надається інше значення. Перенесення (зміна значення) слів і термінів є продуктивним способом утворення термінів, хоча при цьому, у силу виникнення нових змістів, між раніше прийнятими значеннями і новими можуть виникнути протиріччя.

Однак, змінювати значення ми можемо лише для термінів, що будуть уживатися як самостійні. Якщо ж терміни залучаються як терміноелементи, за ними має зберігатися їхнє первісне значення [11: 42].

Причини протиріччя, це, по-перше, розвиток науки і техніки, наприклад, у терміні «атом» («неподільний») його етимологічне значення виявляється зараз не лише невідповідним, але й неправильним. По-друге, невідповідність терміна поняттю може виникнути і від того, що, хоча поняття не розвивалося, термін, що увійшов до складного терміна, із самого початку був застосований не у своєму звичайному значенні. Наприклад, було поширено термін «термодинамічний потенціал Планка», хоча ця величина не є термо-динамічним

потенціалом у прийнятному для нас значенні [38: 76–77]. В іншому випадку протиріччя може виникнути, якщо для утворення нового складного терміна буде застосоване слово не у своєму звичайному значенні [50: 42].

Протиріччя чи невідповідність терміна шкідливі ще й тому, що вони ускладнюють свідоме засвоєння термінології [12: 77].

Довжина терміна. Зайва довжина є порушенням основної умови термінології економичності терміна, крім того виникає можливість еліпсиса (опущення, пропуск). Особливо небезпечні виникненням еліпсиса терміни, що включають службові слова: над, під, для і т. ін. [50: 42].

Процес становлення наукової термінології пов'язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики [14: 25].

Окрім того, наукова термінологія має досить високу здатність сприймати іншомовні запозичення. Прямі запозичення формують спільний лексичний фонд у різних, не обов'язково споріднених мовах, що сприяє взаєморозумінню фахівців, які розмовляють різними мовами. Це означає, що зростання словникового складу будь-якої мови за рахунок наукової термінології обов'язково супроводжуються процесом запозичення окремих іншомовних слів, особливо разом із запозиченням відповідного наукового поняття [13: 109].

Отже, термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Сучасна термінологія – важлива й невід'ємна частина лексичної системи мови. Термінологія як наука вивчає правила і закономірності утворення, розвитку та функціонування термінів у певній галузі людської діяльності. Процес становлення наукової термінології пов'язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

1.2 Лінгвістична терміносистема як об'єкт перекладознавчих студій: адекватна трансляція форми і значення мовного знака

У межах однієї країни поява нових термінів не створює особливої проблеми, оскільки найчастіше творяться за правилами даної мови, і тому їх внутрішня структура, а отже і значення зазвичай зрозумілі спеціалістам. Інакше із зарубіжними джерелами. Для того, щоб їх можна було використовувати, необхідно забезпечити їх переклад.

Основна **складність** перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних реалій засобами мови перекладу. Обов'язкова умова повноцінного перекладу будь-якого спеціального тексту – це повне розуміння його перекладачем [47: 308].

Специфіка перекладу як особливого виду діяльності полягає в повній відповідній заміні тексту оригіналу текстом перекладу. Але у зв'язку з невідповідністю окремих елементів у мовах оригіналу й перекладу, відмінностями у граматичних будовах мов, стилістичними особливостями повна відповідність неможлива. Тож, для позначення характеру та взаємовідношення між вихідним текстом і цільовим текстом вживаються терміни «адекватність» та «еквівалентність» [74: 177].

Різними науковцями було запропоновано широке коло дефініцій понять «адекватність» та «еквівалентність». Одні вважають їх синонімами, інші – взаємно поглинаючими, а треті – взаємовиключними поняттями.

Адекватний переклад термінів – відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови [74: 177]. Адекватний переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень [4: 124].

За теорією Н. Складчикової [30], є чотири параметри адекватності перекладу термінів:

- 1) параметр адекватності передачі семантичної інформації;
- 2) параметр адекватності передачі емоційно-оціночної інформації;

3) параметр адекватності передачі експресивної інформації;

3) параметр адекватності передачі естетичної інформації [59: 25].

Однак головною особливістю значення терміна є його зв'язок з поняттям, що пояснює факт первинності плану змісту щодо плану вираження терміна. Науковці давно помітили, що в терміні зв'язок знака з предметом нівелюється, а зв'язок знака з поняттям виходить на перший план [63: 267]. Тому кожному терміну має відповідати певний **еквівалент**. У спеціальній літературі терміни несуть основне семантичне навантаження і займають головне місце. Крім того, терміни не тільки закріплюють за поняттям назву, але й уточнюють його, відділяючи його від суміжних понять [51: 53].

Тож, **еквівалентний переклад** термінів – це переклад за допомогою лексичного еквіваленту – постійної лексичної відповідності, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у мові перекладу, відіграють важливу роль при перекладі. Необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент у мові перекладу і розширювати знання термінів-еквівалентів [1: 126], але еквівалентні лексичні та фразеологічні одиниці не повністю представлені в перекладних словниках та в текстах [28: 720].

Так, перекладацький еквівалент – це будь-який вияв функціонування мови перекладу, яка виступає як еквівалент даному виявленню функціонування мови оригіналу. Причому підбір еквіваленту не має на меті точного відтворення змісту. Має існувати золота середина між точністю відтворення повідомлення та ідіостилю автора. Як бачимо, дослідники також наголошують на збереженні комунікативності висловлювання [2: 56].

Варто згадати класифікацію Ю. Найди [85], яка включає такі типи еквівалентності, як формальну та динамічну [85: 159]: перша концентрується на формі і контексті повідомлення, та її динамічна еквівалентність полягає у тому, щоб зберегти автентичне сприйняття тексту первинним та вторинним читачами тексту. Окрім того, важливо пам'ятати, що сенс терміну інколи заміщує синтаксис, а буква поступається місцем власній смисловій доцільності [85: 162].

Перекладачеві інколи доводиться самостійно створювати еквівалентні терміни рідною мовою, причому основна проблема, яку доводиться розв'язувати перекладачеві науково-технічної літератури, полягає саме у перекладі термінів, що веде до появи неологізмів, які становлять досить великий відсоток всієї лексики у перекладах. Справа в тому, що перекладачі змушені винаходити засоби передачі відсутнього терміна для подальшої його стандартизації та закріплення у відповідних термінологічних словниках [1: 126].

Термінологічні системи мов дуже різняться. Основні відмінності полягають в особливостях типологічної структури та граматичної будови мов, нормах і традиціях письмового наукового мовлення. Саме з цієї причини доводиться звертатися до засобів перекладу, за яких зміст оригіналу залишається незмінним, а змінюються лише лексичні форми його вираження [11: 143]. Основними **способами** відтворення термінології є: транскодування, калькування, описовий переклад.

Транскодування – це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу [19: 282].

При цьому розрізняють, як мінімум, чотири види транскодування:

1. Транскрибування (передача літерами мови перекладу звукової форми слова вихідної мови: *action* – *екшин*);
2. Транслітерування (форма слова вихідної мови передається так, як би вона читалася латиною: *product* – *продукт*);
3. Змішане транскодування (переважне застосування транскрибування з елементами транслітерування: *altimeter* – *альтиметр*);
4. Адаптивне транскодування (форма слова вихідної мови певним чином адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу: *corporation* – *корпорація*) [19: 282, 69: 110].

З точки зору практики перекладу всі елементи денотативної системи вихідної мови (лексичні та фразеологічні одиниці) поділяються на дві групи:

- 1) ті, що вже мають відповідники («перекладні еквіваленти»);
- 2) ті, що не мають відповідників у цільовій мові [28: 725].

Отже, перш ніж застосовувати спосіб транскодування, перекладач повинен переконатися, що в мові перекладу відсутній перекладний відповідник слова, що перекладається, інакше в мові перекладу можуть виникнути дублетні (синонімічні) терміни.

Транскодовані терміни, що вже міцно закріпилися в мові перекладу, в словниках можуть подаватися без додаткового описового перекладу. Транскодування термінів відбувається в тих випадках, коли в культурі і, зокрема, в науці країни мови перекладу відсутнє відповідне поняття і відповідний перекладний еквівалент, а перекладач не може підібрати слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття і задовольняли вимоги до термінотворення. Оскільки при транскодуванні транскодоване слово має одне значення, то такий спосіб перекладу доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін [28: 721].

Калькування, як спосіб творення нових мовних одиниць, належить до недостатньо вивчених лінгвістичних явищ, оскільки думки вчених щодо кальок і на сьогодні досить відмінні. Одна група вчених (А. П. Загнітко, В. Д. Познанська, З. Л. Омельченко, В. В. Мозгунов, Р. Будагов, О. Ахманова) вважає кальки різновидом запозичень, інша – ототожнює їх з буквального перекладом (О. Реформатський, Е. Ахундзянов, В. Поржезинський). Отже, калька (фр. *calque* – копія, італ. *calcare* – утискувати) – слово або вираз, утворені за взірцем слів або виразів чужої мови, що є результатом калькування [93: 326].

Тож, калькування як перекладацький прийом є основою для великої кількості різноманітних запозичень при міжкультурній комунікації в тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань [16: 88]. Калькувати – означає створювати слово або вислів за зразком будови відповідного слова чи вислову

іншої мови [92: 516]. Наприклад: *accumulator* – накопичувач, *motherboard* – материнська плата, *control panel* – панель керування.

Описовий переклад полягає в передачі значення слова за допомогою розширеного пояснення, наприклад: *Arctic oil* – нафта, яка видобувається на північному сході Канади; *customs terminals* – термінали, де здійснюється митний контроль; *Beaumont oil* – дорожнє масло з техаської нафти [3: 16].

До описового перекладу термінів висуваються такі вимоги: 1) переклад повинен точно передавати основний зміст позначеного неологізмом поняття; 2) опис не повинен бути надто докладним; 3) синтаксична структура словосполучення не повинна бути складною [28: 723].

При застосуванні описового перекладу термінів важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу.

Разом з тим, описовий переклад термінів характеризується такими недоліками: 1) при його застосуванні можливо неточне або не чітке тлумачення змісту поняття, позначеного неологізмом; 2) описове словосполучення порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, тобто, від них важко, якщо взагалі можливо, утворити похідні терміни) [1: 127].

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур: аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти терміну, оскільки ними можуть бути не тільки слова окремі морфеми, а й слова та словосполучення, що входять до складу складного терміну. Важливо також встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та головним компонентом терміна-словосполучення. Характер цих відносин і визначає порядок та зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає видобування компонентів в залежності від зазначених семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну [18: 123].

При перекладі складених термінів та термінів-словосполучень особливу увагу треба приділяти правильному визначенню ядра словосполучення, розумінню послідовності перекладу компонентів, оскільки від цього залежить успішність перекладу термінів, незафіксованих в спеціальних джерелах інформації.

Переклад власне галузевих термінів є найскладнішою проблемою сучасного перекладознавства, що зумовлюється, перш за все складною онтологією поняття «термін». Переклад термінології іншою мовою – праця дуже відповідальна й складна, адже ґрунтується не лише на знанні мови, а й на розумінні основних засад термінознавства і термінотворення [33: 98–99].

Отже, основна складність перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних понять засобами мови перекладу. До способів відтворення термінології відносяться еквівалентний переклад, транскодування, калькування та описовий переклад. Еквівалент – це пряма відповідність терміна мови оригіналу в мові перекладу. Оскільки при транскодуванні транскодоване слово має одне значення, то такий спосіб перекладу доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін. До калькування звертаються у тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань. При застосуванні описового перекладу термінів важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу. Переклад термінології повинен ґрунтуватися не лише на знанні мови, а й на розумінні основних засад термінознавства і термінотворення як у мові оригіналу, так і в мові перекладу.

1.3 Лінгвістична терміносистема у контексті наукового дискурсу

Текст як основна одиниця системи комунікативного процесу характеризується не лише внутрішньоструктурними зв'язками між його окремими елементами, але й низкою позамовних текстотвірних чинників, які забезпечують його цілісність. Сутність тексту розкривається лише при урахуванні комунікативного, соціокультурного та когнітивного факторів, що забезпечується при застосуванні дискурсивного підходу у мовознавстві.

Одне з численних можливих розумінь поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці якраз включає в себе поєднання тексту із ситуативним контекстом, системою комунікативно-прагматичних та когнітивних настанов автора, що реалізується у взаємодії з адресатом [70: 136].

Увага до використання мови, до її вживання у різних цілях і для вирішення різноманітних завдань породжує розуміння дискурсу як вільного потоку безперервної комунікативної активності людини, яка розгортається у часі, як процесу соціальної взаємодії [65: 38], як соціальної практики: дискурс – це не свідомість, яка вміщує свій проект у зовнішню форму мови, це не сама мова і, тим більше, не суб'єкт, що говорить нею, але практика, що володіє власними формами зчеплення і власними ж формами послідовності [81: 64].

Відповідно до засад структурного підходу, дискурс – це продукт мовленнєвої діяльності, що є сукупністю всіх лінгвальних та екстралінгвальних характеристик, спричинених його продукуванням, розповсюдженням та сприйманням. Структурні складники дискурсу були вбудовані вченими в комунікаційну модель, універсальний варіант якої передбачає відправника повідомлення, його реципієнта, канал комунікації, зворотний зв'язок, саме повідомлення, контекст (історичний, політичний, культурний, соціальний тощо), процеси кодування і декодування повідомлення [45: 34].

Н. Д. Арутюнова [91] визначає дискурс як «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, соціокультурними, прагматичними, психологічними факторами; це – текст, узятий в аспекті подій; мовлення, що розглядається як

цілеспрямоване соціальне явище, дія, як компонент, що бере участь у взаємодії між людьми і механізмах їх свідомості [91: 136–210]. За Т. А. ван Дейком [12] дискурс це: «суттєва складова соціокультурної взаємодії, характерні риси якої – інтереси, цілі та стилі» [12: 153–211].

Дискурс є формою взаємодії мови та мовлення. За вихідну точку у критичному трактуванні дискурсу подекуди беруть наукову традицію. Для прикладу, існує англо-американська лінгвістична традиція, яка зосереджена на інтерактивній взаємодії відправника і реципієнта інформації та за якою дискурс – зв'язне мовлення, а також когнітивно орієнтована традиція дискурсивного аналізу, зосереджена на прагматичній стороні зв'язності дискурсу, що фактично є лише одним з підходів до розгляду феномена дискурсу [77: 68].

Загалом же поняттям «дискурс» сьогодні позначається будь-яке явище дійсності, що має знакову природу і певним чином структуроване, включаючи мітинги, дебати, спектаклі, тощо. З огляду на цю розмитість в окремий науковий напрям виділилася лінгвістика тексту, яка вивчає мову у дії на основі пошуку закономірностей, притаманних будь-яким текстам [49: 26].

У сучасній лінгвістиці, відповідно до якої існує декілька підходів до класифікації дискурсу. Зокрема, для цілей цього дослідження актуальною є класифікація дискурсів з позиції соціолінгвістики В. І. Карасик [20] виділяє персональний (індивідуально-орієнтований) та інституційний (статусно-орієнтований) дискурс. У першому мовець виступає як особистість зі своїм багатим внутрішнім світом, а в другому – як представник тієї або іншої соціальної групи [20: 6]. Персональний дискурс має два різновиди: побутове й буттєве спілкування [29: 110].

Інституційний дискурс протиставлений персональному за ознакою особистісної або представницької орієнтації суб'єктів спілкування [20: 14]. Разом з тим, не існує абсолютно особистісного і абсолютно статусного спілкування, інституційність має градуальний характер. Можна побудувати умовну шкалу, на якій можуть бути розташовані типи інституційного дискурсу. В інституційному дискурсі спілкування відбувається у певних межах статусно-

рольових відносин і виділяється на підставі двох ознак: мета й учасники спілкування [20: 5–20].

Головною ознакою інституційного дискурсу є взаємодія комунікантів у межах суспільних інститутів (наука, медицина, політика тощо) і виконання обмеженого кола ролей, обумовлених статусно-рольовими правилами поведінки, спорідненими моделями суспільних та фахових знань, а також особливим видом комунікативних стратегій і тактик. Відповідно спілкування, зумовлене соціальними функціями комунікантів, є регламентованим як за змістом, так і за формою, і відбувається в межах офіційно-ділового, наукового та публіцистичного функціональних стилів [42: 39–40].

Інституціональний дискурс включає наступні **компоненти**: учасники, хронотоп, цілі комунікації, цінності, стратегії, жанри, тематика, прецедентні тексти, дискурсивні формули. Зазначені системотворчі ознаки дискурсу дозволяють виділяти його як самостійну категорію комунікації [10: 43].

Науковий дискурс постає одним із видів інституційного дискурсу. На думку Т. Маслової [42], науковий дискурс зумовлений соціальними функціями співрозмовників і є регламентованим за змістом і формою [42: 40].

Науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. Для дослідження наукового дискурсу слід використовувати особливу стратегію, яка інтегрує макросемантичний та глибинно-семантичний аналіз наукового тексту та спрямована на з'ясування епістемічних передумов та умов виникнення наукових текстів [24: 6]. Отже, науковий дискурс має відповідати трьом основним **вимогам**: його проблематикою повинно бути вивчення довкілля оточуючого світу, статус його учасників повинен бути рівний, а способом його реалізації має бути творчий діалог у широкому розумінні цього поняття. Саме ці ознаки уможливають виділення наукового дискурсу із загальної системи і вирізняють його з-поміж інших типів дискурсу [24: 6].

Науковий дискурс створюється вченими, його учасниками зазвичай виступають фахівці з відповідним рівнем підготовки, спільним з автором статусом і прагматичним тезаурусом. У межах наукового дискурсу відносини між «представником інституту» та «клієнтом» дещо модифікуються, оскільки залежно від мети спілкування статусно-рольова характеристика «представника інституту» може набувати вигляду вченого-дослідника, вченого-експерта, вченого-педагога і т. ін., що впливає на міру співвідношення між статусним і особистісним компонентами [42: 40].

Визначальними властивостями наукового дискурсу є інтертекстуальність, діалогічність, прагматичність та жанрова варіативність. Метою наукового дискурсу є повідомлення об'єктивної інформації, доведення істинності наукового знання, пояснення причини явищ, опис істотних ознак предмета наукового пізнання. Відповідно, серед специфічних рис наукових текстів є такі, як спосіб викладу (опис, розповідь, міркування); ступінь повноти викладу (стислість, скороченість, повнота, розгорнутість); рівень узагальнення в залежності від характеру адресата (вузькоспеціальні, широкоспеціальні, загальнонаукові, науковопопулярні тексти тощо) [58: 42].

Характерною рисою наукового дискурсу є невласлива йому образність, яка науковому мовленню «навіть протипоказана, оскільки відволікала би в сторону хід думки, хід міркувань, ведучи до неточності, розпливчатості характеристик і формулювань» [26: 166]. Крім того, у теоретичних джерелах стверджується, що автори нерідко звертаються до порівнянь у науковому тексті у тих випадках, коли явище, що описується, ще не отримало в науці свого постійного позначення – терміна [58: 39].

Намагаючись окреслити специфіку сучасної наукової комунікації, важливо окреслити поняття жанру, як центральної категорії дискурсу й тексту.

До жанрів наукового дискурсу відносяться: наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези [76: 135]. В. І. Карасик [21] розділяє їх на письмові та усні [21: 232]. При цьому вчений зазначає, що

письмові жанри наукового дискурсу чітко можна протиставити за ознакою первинності та вторинності (наукова стаття та тези), а усні жанри не є такими чіткими: виступ на конференції може змінюватись за своєю тональністю залежно від обставин (пленарна доповідь, коментарі, секційна доповідь тощо).

Науковому дискурсу властива наявність типової композиції жанрів. Для названих текстів характерними є послідовне членування на розділи, пункти, підпункти тощо. Л. І. Мацько [43] виділяє такі жанри наукового дискурсу: 1) власне науковий жанр: монографія, стаття, наукова доповідь, повідомлення, тези; 2) науково-популярний жанр: виклад наукових даних для нефахівців; 3) книги, статті в неспеціальних журналах; 4) науково-навчальний жанр: підручники, лекції, бесіди тощо [43: 284–286].

У межах власне наукового жанру виокремлюють: 1) науково-інформативний із жанрами: реферат, огляд, анотація, резюме; 2) науково-довідковий із жанрами: довідники, словники, каталоги; 3) науково-навчальний підстиль має два основні жанри: підручник, навчальний посібник [43: 284–286].

Підстилі наукового жанру та їх різновиди текстова реалізація: 1) власне науковий підстиль: статті, дисертації, монографії, наукові доповіді; 2) науково-популярний підстиль: нариси, книги, лекції; 3) науково-навчальний підстиль: підручники, навчальні посібники, програми, збірники вправ, лекції, конспекти; 4) науково-інформативний підстиль: реферати, анотації, рецензії, відгуки, огляди, резюме; 5) науково-довідковий підстиль: словники, енциклопедії, довідники, каталоги; 6) науково-технічний підстиль: інструкції, патенти, авторські свідоцтва, доповідні записки, службові листи, промислова реклама; 7) науково-діловий підстиль: наукові звіти, довідки про впровадження результатів досліджень, угоди про наукову співпрацю; 8) науково-публіцистичний підстиль: науково-публіцистична стаття, хроніка, науковий огляд, наукове інтерв'ю, репортаж; 9) науково-фантастичний підстиль: фантастичні оповідання, повісті, романи [44: 71].

Жанр **наукової статті** є центральним у науковому дискурсі, оскільки він не лише містить прояви всіх ознак наукового дискурсу, а й є оперативним

жанром, що відповідає вимогам сучасного наукового пізнання і спілкування. Наукова стаття є одним із видів публікацій, у якій подані отримані автором наукові результати [62: 35].

Наукова стаття реалізується крізь численні піджанри, що охоплюють теоретичні, оглядові, полемічні статті, статті-повідомлення. До цілей статті-звіту відносяться: 1) презентація нових наукових результатів, отриманих під час дослідження, у відповідності з його загальною логікою й процедурами; 2) їх ратифікована науковим соціумом фіксація, закріплення відповідного наукового пріоритету та авторського права; 3) аргументоване переконання читачів-членів відповідної наукової спільноти – у відповідності та цінності цього доробку; просування наукових результатів, їх популяризація та поширення [76: 136].

Тези – це вторинний жанр наукової комунікації, це положення, що коротко і чітко формулюють основну ідею чого-небудь. Відповідно до мети тези бувають вторинні та оригінальні [48: 22]. Оригінальні тези створюють як первинний текст, і вони можуть бути стислою формою презентації результатів наукових досліджень під час виступу на науковій конференції або ключовими елементами майбутньої наукової розвідки. Вторинні тези слугують для виділення основної інформації в тому чи іншому джерелі (наприклад, монографії, статті) під час читання та реферування [62: 31].

Функціональне призначення тез досить багатозначне. Їх авторам важливо усвідомити їхнє цільове призначення і відобразити його в змісті тез. Насамперед, вони виступають засобами короткої презентації результатів наукового дослідження. Завдяки своїй стислості вони допомагають у процесі побудови теорії, оскільки самі по собі є деякими узагальненнями. Тези можуть відігравати роль своєрідного стратегічного плану подальших досліджень, оскільки в їхньому змісті звичайно дається оцінка того, що зроблено, і того, що ще слід зробити. У цьому випадку вони відіграють роль засобів своєрідної інституціоналізації отриманого знання [62: 31].

Варто розглянути такий жанр як **монографія**, оскільки саме від монографій очікують особливої тематичної актуальності та вагомого внеску у

розвиток декількох наукових сфер. Монографіям властиві певні жанрові елементи, або мікрожанри, які входять у їх макрожанровий простір – присвяти, епіграфи, подяки, авторські передмови і післямови, передмови і післямови наукових редакторів або відомих науковців у галузі дослідження автора, тобто вона є макрожанром [62: 27]. Оскільки монографії значні за обсягом, це зумовлює складність їх смислової та формальної структури. Тому, важливою ознакою монографії є структурування, необхідне для адекватного сприйняття її тексту [68: 106].

Моноадресатні монографії, вільніші і найменш регламентовані у вираженні суб'єктивних поглядів і оцінок та композиційних, лексичних, стилістичних особливостей. Це певною мірою пов'язано із значним обсягом текстів цього жанру, який відкриває широкий простір для текстової варіативності і утвердження авторського еґо. Поліадресантні монографії, написані групою співавторів [68: 106].

На відміну від монографії, яку можна вважати «високостатусним» жанром, **дисертація** слугує передусім кваліфікаційним цілям. Комплексом комунікативних цілей жанру дисертації є як трансляція продукovanого здобувачем нового знання, так і підвищення його соціального статусу, авторитету, здобуття вченого ступеня, завоювання свого місця під «науковим сонцем», що зумовлює деяку специфіку лінгвістичних ознак цього жанру [76: 138].

Дисертація – це наукова праця, підготовлена для прилюдного захисту на здобуття вченого ступеня. У дисертаціях відкривають нові напрями в науці, започатковують досі невідомі підходи до розв'язання складної проблеми, вивчають ще невідоме або з'ясовують питання, які забезпечують подальше просування у цій проблемі чи галузі [71: 39]. Для дисертацій характерні складні політематичні огляди літератури, покликані окреслити концептуальні засади дослідження [83; 76: 136].

Для дискурсу текстів дисертацій притаманне поєднання наукової об'єктивності, безпристрасності, безособовості (пасивні конструкції, безособові

речення) з акцентуванням власної особистості та наукових досягнень (автопосилання, вживання словосполучень, що безпосередньо вказують на автора дисертації та його роботу). Нині жанр дисертації виконує важливу суспільну функцію підготовки наукових кадрів [76: 139].

Специфіка наукового пізнання визначає коло **мовних засобів**, які повинні забезпечити абстрактність, логічність та об'єктивність викладу думок у текстах наукового стилю. В лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки. Синтаксис наукових текстів тяжіє до структур, характерних для формулювання доказів, аргументування й аналізу причинно-наслідкових відношень. Роль авторського «я» в наукових текстах зазвичай є незначною, а виразність наукового мовлення обмежується яскравими метафорами та епітетами, які передають емоції у максимально короткій формі [41: 92–94].

Отже, дискурс – це продукт мовленнєвої діяльності, що є сукупністю всіх лінгвальних та екстралінгвальних характеристик, спричинених його продукуванням, розповсюдженням та сприйманням. Відповідно до умов комунікації та ролей її учасників виділяються персональний (індивідуально-орієнтований) та інституційний (статусно-орієнтований) дискурс. Головною ознакою інституційного дискурсу є взаємодія комунікантів у межах суспільних інститутів. Науковий дискурс є різновидом інституційного дискурсу. Це – науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. Стратегії наукового дискурсу реалізовано в його жанрах – наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези тощо. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

Висновки до розділу 1

Термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду.

Основна складність перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних одиниць засобами мови перекладу. Адекватний переклад термінів враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень. До способів відтворення термінології відносяться такі: 1) еквівалентний переклад є найбільш доцільним, це – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова; 2) транскодування, яке доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін; 3) калькування, до якого звертаються у тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань; 4) описовий переклад, коли слово або словосполучення замінюється описом його значення.

Науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. До жанрів наукового дискурсу відносяться: наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

РОЗДІЛ 2
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ
І КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ПІДХОДИ
ДО АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ
В ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

2.1 Структурно-семантичний підхід до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу

У ході опрацювання відібраного матеріалу, поданого в Додатку 1, вдалося простежити, що лінгвістичну терміносистему можна розподілити на основні два класи: одно- і багато- / мульти-, або полікомпонентні.

Однокомпонентний термін (далі – ОКТ) – термін стійкого типу з одним компонентом. Серед однокомпонентних термінів варто виділити переважно **терміни-слова**, які поділяємо на:

Кореневі (безафіксальні) терміни (основа збігається з коренем):

(5) *Results. The **study** appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation **models** are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).*

(6) *Such an **approach** has allowed not only to reveal cognitive **mechanisms** that underlie lexical (experiential) items' semantic extensions but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).*

(9) *The choice of a semantic derivation **strategy** correlates with an informant's response to a word-stimulus (Demenchuk_2020).*

(18) *These terminals filled with text data testify to the emotional-reflexive basis of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – **Patient** and **Experiencer**), narrative*

methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional) (Isaieva_2020).

(19) *Conclusions. The frame approach to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the **mechanisms** of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events (Isaieva_2020).*

(20) *The purpose of the article is to investigate the actualization of new socio-political lexical units, including **occasionalisms**, and their impact on the mental and intentional organization of communication subjects utterances with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).*

(21) *Achievement of the goal of the research was realized through the use of a set of general scientific and psycholinguistic methods (**observation, recording, transcription** and analysis of dialogues and statements in social networks, generalization of the results), as well as discursive and intent analysis (Kotsur_2020).*

(13) *We also use other linguistic methods (cognitive and structural-semantic analysis) and general scientific methods (**analysis, synthesis, description** and classification of linguistic facts, etc.) (Isaieva_2020).*

У поданих реченнях простежуються кореневі (безафіксальні) терміни, які належать до частини мови іменника. В окремих випадках (*models, mechanisms*) іменники подано в множині.

Афіксальні терміни – коли основа містить власне основу і афікси, серед яких також виокремлюємо префіксальні і суфіксальні терміни.

Префіксальні терміни – коли основа містить власне основу і префікс.

Наприклад:

(23) *The main task of the **interlocutors** is to change the opponent's attitudes by devaluing, humiliating or ridiculing of his or her point of view or statement (Kotsur_2020).*

(47) *The main method of the research is retrospective experimental technique 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution'; other methods employed include algorithmic modeling (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts) (Rebrii_2020).*

У поданому реченні простежується лінгвістичний термін *substrategies*, вжитий у множині, й утворений від іменника *strategy* – корінь *strateg-* і закінчення *-u*, шляхом додання до іменника префіксу *sub-*.

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of **interpersonal** communication in the Internet space (Nabochuk, 2020); the questionnaire (Shkuratova, 2019), which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary (The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships, 2018) (Maksymenko_2020).*

Суфіксальні терміни – коли основа містить власне основу і суфікс.

Наприклад:

(1) *Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in **experiential** vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).*

(2) *Materials and Methods. The material for the analysis is the Ukrainian and Polish adjectives-stimuli that represent the concepts of **experiential** situation (Demenchuk_2020).*

(4) *The results are supposed to help establish types of associations that underlie the **experiential** vocabulary extensions (Demenchuk_2020).*

У поданих реченнях простежується лінгвістичний термін *experiential*, який містить корінь *experient-* і суфікс *-ial*, що вказує на частину мови – прикметник.

(7) *The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: **componential** (the level of semantic components and their configurations), **actantial** (the level of predicate-actant structures), **topological** (the level of image-schema transformations) and **constructional** (the level of lexical constructions) (Demenchuk_2020).*

У поданих реченнях простежується лінгвістичні терміни *componential*, *actantial*, *topological*, *constructional*, серед яких перші два містять корені *component-*, *actant-* і суфікси *-ial*, останні два – корені *topologic-*, *construction-* і суфікс *-ial*. Зазначені суфікси також вказують на частину мови – прикметник.

(17) *It includes 7 top levels nodes: **MOTIVATION, PLAYERS, METHODS, TRAUMATIC EXPERIENCE (PHYSICAL, EMOTIONAL, GENDER) and MEMORY** that are specified by the information of 22 lower level terminals (Isaieva_2020).*

Багатокомпонентний термін (далі – БКТ) – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом БКТ може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі БКТ проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення БКТ.

Виокремлюється БКТ з різними характеристиками:

I. За характером поєднання:

Складні терміни (композиції) зі злитим написанням:

(1) *Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates linguistic and **psycholinguistic** features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).*

(3) *The **psycholinguistic** validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).*

(8) *Conclusions. The results show the relevance of both linguistic and psycholinguistic modelling in analysis of lexical semantic derivation (Demenchuk_2020).*

(40) *Appealing to precedent phenomena is combined with the manipulative means of referring to ideological **mythologems**, labeling, use of emotional slogans, vilifying others, black and white depiction, misuse of concepts (Levko_2020).*

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic** deviations (Rebrii_2020).*

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation (Rebrii_2020).*

(63) (7). *"**Multifaceted**": multifaceted – one-sided; complex – simple; compressed – expanded (Maksymenko_2020).*

Складні терміни (композиції) з дефісним написанням:

(13) *We also use other linguistic methods (cognitive and **structural-semantic** analysis) and general scientific methods (analysis, synthesis, description and classification of linguistic facts, etc.) (Isaieva_2020).*

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of **the frame-scenario** as a **psycho-cognitive data-structure** that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative (Isaieva_2020).*

(18) *These terminals filled with text data testify to **the emotional-reflexive basis** of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – Patient and Experiencer), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (**cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional**) (Isaieva_2020).*

(20) *The purpose of the article is to investigate the actualization of new **socio-political lexical units**, including occasionalisms, and their impact on the mental and intentional organization of communication subjects utterances with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).*

(28) *The conclusions. **Socio-political** occasionalisms play the role of special «linguistic means» through which the message takes place and its pragmatic aspect is realized (Kotsur_2020).*

(30) *Therefore, the study of innovations, their functioning in everyday discourse expands the idea of **mental-cognitive** and intentional features of **the socio-political context-mediated** communication in social networks (Kotsur_2020).*

(33) *Methods. For the purposes of our research we have used the following linguistic and psycholinguistic methods: **content-analysis** – to identify and analyze discourse fragments, which exert a manipulative impact on the addressee by appealing to precedent phenomena, **discourse-analysis** – to define, classify and analyze the verbal tactics and discursive techniques, which seek to influence the addressee's cognitive and behavioral domains to the advantage of the addresser (Levko_2020).*

(34) *Results. We have found out that introducing precedent units is one of the means of hidden manipulative impact on **multi-confessional** audience (78.0% of the precedent units) (Levko_2020).*

(66) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used: holistic analysis of the text, **problem-thematic analysis**, also comparative analysis (Bondarenko, 2016); the descriptive method, the method of distributive analysis, the method of **syntactic transformation** of text material (Voronkova, 2020) (Mykhalchuk_2020).*

II. За кількістю компонентів:

Двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами.

Наприклад:

(3) *The psycholinguistic validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).*

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of the **frame-scenario** as a **psycho-cognitive data-structure** that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative (Isaieva_2020).*

(19) *Conclusions. The **frame approach** to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the mechanisms of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events (Isaieva_2020).*

(86) *Conclusions. A typology of the use of obscene language due to the **socio-cultural characteristics** of different countries has been formulated in the conclusions. The characteristic features of the Ukrainian sample are highlighted, where, based on **criminal-vulgarized language**, the processes of formation of the democratic society and revival of the national identity take place (Tavrovetska_2020).*

(87) *Measures on the social regulation of a language norm and prevention of spreading **obscene language** in the youth environment have been proposed (Tavrovetska_2020).*

(90) *Respondents were asked to write down their own understanding of the quarantine, formulate **an appropriate definition** and describe the situation, which in their opinion is the exact opposite to quarantine (Shymko_2020).*

(92) *A **discursive analysis** was applied to the obtained texts, as a result of which nine discourses were identified (Shymko_2020).*

(93) *These data, along with some **socio-demographic characteristics** were subjected to multidimensional mathematical and statistical processing (Shymko_2020).*

(94) *Results. Covid-19 related quarantine is represented in **the linguistic consciousness** of Russian-speaking Ukrainians by **a discursive field**, which includes at least nine recognizable, semantically autonomous discourses (Shymko_2020).*

Трикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з трьома компонентами.

Наприклад:

(4) *The results are supposed to help establish types of associations that underlie the **experiential vocabulary extensions** (Demenchuk_2020).*

(20) *The purpose of the article is to investigate the actualization of new **socio-political lexical units**, including occasionalisms, and their impact on the mental and intentional organization of **communication subjects utterances** with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).*

(27) *For this purpose, occasionalisms are often used as **inherently expressive words**, as well as obsceneisms, etc., and the usual ones acquire adherent expressiveness (Kotsur_2020).*

(88) *Objective. Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging **category of linguistic consciousness** of Ukrainians (Shymko_2020).*

(95) *Empirically discovered such phenomenon as – **inter-discourse semantic dissociation** (Shymko_2020).*

(98) ***Inter-discourse semantic dissociation**, as well as the influence of non-discursive factors constitute the discursive formation of the quarantine concept, which is qualitatively characterized by the hierarchical relationship of its components (Shymko_2020).*

(99) *At the same time, it was revealed that part of the discourses interacting “horizontally” are indirectly associated “vertically”, which forms the **stable semantic core** of the quarantine concept (Shymko_2020).*

Чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Наприклад:

(1) *Objective. The paper focuses on **lexical semantic derivation models** and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).*

(5) *Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the **lexical semantic derivation models** are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).*

(6) *Such an approach has allowed not only to reveal cognitive mechanisms that underlie **lexical (experiential) items' semantic extensions** but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).*

(97) *This feature is associated with the innate negativity of the language and determines the **semantic biasing of the quarantine concept** (Shymko_2020).*

2.2 Когнітивно-прагматичний підхід до таксономії англійськомовної лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу

Розглядаючи терміни лінгвістичної терміносистеми, необхідно зазначити, що лінгвістика, як і будь-яка інша галузь знань, містить велику кількість суміжних з нею одиниць, серед яких можна виокремити такі.

2.2.1. Власне лінгвістичні терміни. Серед власне лінгвістичних термінів варто виокремити такі, які належать до лінгвістики / мовознавства, адже вони характеризують різні лінгвістичні категорії, явища, тощо.

Наприклад:

(52) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used as the basis of the research: **holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis** (Maksymenko_2020).*

(53) *The following methods have also been used to study the research material: the descriptive method; the method of distributive analysis; the method of syntactic transformation* (Maksymenko_2020).

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of interpersonal communication in the Internet space* (Nabochuk, 2020); *the questionnaire* (Shkuratova, 2019), *which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary* (*The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships*, 2018) (Maksymenko_2020).

(55) *The results of the research. It was built a semantic space that characterized the process of understanding of artistic Internet texts of journalistic discourse* (Maksymenko_2020).

У поданому прикладі побудовано семантичний простір, що характеризує розуміння досліджуваними Інтернет-текстів публіцистичного дискурсу. Респонденти оцінювали зміст творів за 30 біполярними шкалами, що об'єдналися після проведення факторного аналізу в 7 блоків-факторів, які характеризували „оцінку” того або іншого Інтернет-тексту. (1). “Оцінка” – вдалий – невдалий; цікавий – нецікавий; сильний – слабкий; приємний – неприємний; предикативний – непередикативний. (2). “Напруженість” або “сила”: тяжкий – легкий; напружений – легковажний; винятковий – буденний; скований – вільний; активний – неактивний; агресивний – неагресивний; авторитарний – демократичний. (3). “Реалістичність” або “життєвість” – природний – вигаданий; близький – далекий; реальний – нереальний. (4). “Емоційний тон” – песимістичний – оптимістичний; сумний – веселий; егоїстичний – неегоїстичний; підозрілий – прийнятний. (5). “Глибина” або “психологічність” – психологічний – непсихологічний; твір-роздум – твір-дієвість; серйозний – розважливий; розумний – нерозумний; логічний – нелогічний; комфортний – некомфортний; діалогічний – монологічний; залежний – незалежний. (6). “Абстрактність” – абстрактний – конкретний;

фантастичний – реальний. (7). “Багатоплановість” – багатоплановий – одноплановий; складний – простий; стислий – розгорнутий.

Визначено чотири основні психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів. Цими особливостями є: (1) розуміння тексту Інтернету за його контекстуальністю, предикторами якої є: реальність, багатоплановість, парадигмальність, описовість, глибина, суб’єктність та особистісна центрованість; (2) розуміння Інтернет-тексту за його психологічним контекстом, що включає такі предиктори, як: психологічне обґрунтування, компресивність, зацікавленість, розважальність, задоволеність, гармонійність, емоційність, експресивність (або виразність); (3) розуміння тексту Інтернету за його емоційним контекстом, предикторами якого постають: комфортність, стилістична виразність, зручність, експресивність, легкість, розмовні характеристики, публіцистичний стиль; (4) розуміння Інтернет-тексту за його багатогранною парадигмою, яка характеризується такими предикторами: парадигмальністю, космічністю, актуалізованістю, стимулювальним характером, діалогічністю, комфортністю, легковажністю.

(65) *The purpose of the article is to identify main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school; to propose such types of **dialogism**, which will facilitate pupils' understanding of novels; to describe the results of our pilot study which was organized in September-December 2019 at secondary educational institution №15 in Rivne at the lesson of English literature with the aim to analyze the types of dialogism in the process of reading and understanding a novel by pupils (Mykhalchuk_2020).*

(70) *We proposed such types of dialogism: (1). **Subordinated dialogism**, which involves taking into account the personality of the author of the text (or its heroes), which in this case is the subject of the novel (Mykhalchuk_2020).*

(71) (2). ***Coordinative dialogism**, which, unlike subordinated one, is oriented not so much to the personal aspect as to **the procedural nature of interaction** in the **broad meaning** (Mykhalchuk_2020).*

(72) 3. *Personality-reflexive dialogism* which is the most meaningful in terms of understanding of the partner in the process of **quasi-communication** (Mykhalchuk_2020).

У поданих прикладах зроблено спробу довести, що старшокласники, як правило, орієнтуються на координативний діалогізм у розумінні прочитаного літературного твору, адже для них є, передусім, досить важливою процесуальність взаємодії учасників квазіспілкування, якими постають сам учень та автор твору. Для того, щоб актуалізувати субординативний та особистісно-рефлексивний діалогізм, на нашу думку, старшокласників слід залучати до перекладу художніх творів, написаних іноземною мовою (йдеться про переклад з іноземної мови на рідну).

2.2.2. Терміни когнітивної лінгвістики. Серед термінів когнітивної лінгвістики необхідно виокремити такі, які належать до категорій, явищ, тощо когнітивної лінгвістики.

Наприклад:

(5) *Results. The study appeals to the **conceptions** that uphold the idea of a **dynamic conceptualization** of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the **lexical semantic derivation models** are considered as **theoretical constructs** that represent information on **derivational strategies** in Ukrainian and Polish* (Demenchuk_2020).

(6) *Such an **approach** has allowed not only to reveal **cognitive mechanisms** that underlie **lexical (experiential) items' semantic extensions** but also to systematize the **semantic shifts** that occur in the **contrasted languages*** (Demenchuk_2020).

(7) *The extensions are considered within four **lexical semantic derivation models: componential** (the level of semantic components and their **configurations**), **actantial** (the level of **predicate-actant structures**), **topological** (the level of **image-schema transformations**) and **constructional** (the level of **lexical constructions**)* (Demenchuk_2020).

У поданих прикладах проведено дослідження апелює до концепцій, які обстоюють ідею динамічної концептуалізації світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента). На цій підставі моделі семантичної деривації експерієнціальної лексики осмислюються як теоретичні конструкти, які кодують інформацію про дериваційні стратегії в українській та польській мовах. Такий підхід дозволив не лише визначити когнітивні механізми, які регулюють семантичні переходи експерієнціальної лексики, а й систематизувати характеристики семантичних розширень у зіставлюваних мовах. Виокремлено чотири типи моделей семантичної деривації: компонентний (рівень семантичних компонентів та їх конфігурацій), актантний (рівень предикатно-актантних структур), топологічний (рівень образ-схематичних трансформацій) та конструкційний (рівень лексичних конструкцій).

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative* (Isaieva_2020).

(12) *Materials & Methods. The main method in our research is frame modeling, developed by Ya.V. Bistrov* (Isaieva_2020).

(13) *We also use other linguistic methods (cognitive and structural-semantic analysis) and general scientific methods (analysis, synthesis, description and classification of linguistic facts, etc.)* (Isaieva_2020).

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of the frame-scenario as a psycho-cognitive data-structure that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative* (Isaieva_2020).

(18) *These terminals filled with text data testify to the emotional-reflexive basis of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – Patient and Experiencer), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional)* (Isaieva_2020).

(19) *Conclusions. The **frame approach** to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the **mechanisms** of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (**objective actions and internal states**) significant for writers, (3) clarification of motives, **principles and means of categorization** of these events (Isaieva_2020).*

У поданих прикладах фреймово-сценарний підхід до вивчення особливостей категоризації суб'єктивного досвіду в жіночому щоденниковому наративі уможлиблює: (1) виявлення механізмів усвідомлення авторками власного досвіду, (2) ідентифікацію значущих для письменниць/ нараторок життєвих подій (об'єктивних дій і внутрішніх станів), (3) з'ясування мотивів, принципів і засобів категоризації цих подій.

(23) *The main task of the **interlocutors** is to change the opponent's attitudes by devaluing, humiliating or ridiculing of his or her point of view or statement (Kotsur_2020).*

(24) *They are often used for the purpose of **trolling and flame**, designed for emotional reaction, inciting of confrontation and connecting to the discussion of an unlimited number of interlocutors (Kotsur_2020).*

У поданих прикладах суспільно-політичні okazaціоналізми відграють роль спеціальних “мовних засобів”, за допомогою яких відбувається повідомлення та реалізується його прагматичний аспект. Більшість з них виникли і активно циркулюють у соціальних мережах, що має важливе значення у формуванні не тільки сучасної лексики та дискурсивного простору, а й нових психолінгвістичних особливостей комунікування. Тому дослідження новотворів, їх функціонування у побутовому дискурсі розширює уявлення про ментально-когнітивні та інтенційні особливості опосередкованого суспільно-політичним контекстом спілкування в соціальних мережах.

2.2.3. Терміни психолінгвістики. Серед термінів психолінгвістики варто виокремити такі, які належать одочасно до психології (ймовірно, психоаналітики та ін.), а також до лінгвістики / мовознавства, адже

характеризують різні психологічні, лінгвістичні категорії, явища, тощо, які, поєднуючись, формують певний термін або термінологічне позначення.

Наприклад:

(1) *Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).*

(2) *Materials and Methods. The material for the analysis is the Ukrainian and Polish adjectives-stimuli that represent the concepts of experiential situation (Demenchuk_2020).*

(3) *The psycholinguistic validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).*

(4) *The results are supposed to help establish types of associations that underlie the experiential vocabulary extensions (Demenchuk_2020).*

(8) *Conclusions. The results show the relevance of both linguistic and psycholinguistic modelling in analysis of lexical semantic derivation (Demenchuk_2020).*

У поданих прикладах результати засвідчують релевантність лінгвістичного та психолінгвістичного моделювання семантичної деривації лексики. Вибір стратегії семантичної деривації корелює з реакцією інформанта на слово-стимул. Подібності та розбіжності семантичних переходів зумовлені чинником обмежень в обсязі розширень цільових ситуацій.

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative (Isaieva_2020).*

У поданому прикладі бачимо, що з'ясовано сутнісні характеристики фрейму-сценарію як психокогнітивної структури, що уможливорює виявлення змісту, принципів і засобів вербалізації суб'єктивного досвіду у відповідному наративі. Виявлено, що універсальною структурою категоризації жіночого травматичного досвіду (як психологічного феномену) в китайськомовному

щоденниковому наративі є фрейм-сценарій ЖІНОЧЕ ЖИТТЄПИСАННЯ. Він охоплює 7 вузлів верхнього рівня: МОТИВАЦІЯ, ДІЙОВІ ОСОБИ, МЕТОДИ, ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД (ФІЗИЧНИЙ, ЕМОЦІЙНИЙ, ГЕНДЕРНИЙ) та ПАМ'ЯТЬ, конкретизовані у 22-х терміналах нижнього рівня. Заповнення термінальних пропозицій текстовим матеріалом унаочнило емоційно-рефлексивну природу усвідомлення авторками власного досвіду як травматичного, що підтверджується семантичними ролями нараторок (найчастіше – пацієнс та експерієнцер), наративним методами (роздуми, описи, рефлексивні питання) та актуалізованими видами пам'яті (культурно-символічна, образно-іконічна, емоційна).

(42) *Further studies in this area could focus on the research of perception and interpretation of precedent units by the addressee with the use of **experimental psycholinguistic methods**. Another promising line of research would be the development of methods of protection against the manipulative impact in **cross-confessional religious discourse** (Levko_2020).*

У поданому прикладі сформульовано припущення, що релігійний міжконфесійний медіадискурс, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу. Окреслено подальші перспективи у дослідженні сприйняття й інтерпретації прецедентних одиниць адресатами дискурсу із залученням експериментальних психолінгвістичних методів та у напрацюванні засобів захисту від маніпулятивного впливу у міжконфесійному релігійному дискурсі.

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for phonographic deviations (Rebrii_2020).*

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then*

implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).

У поданому прикладі зроблено пояснення про те, що перекладач спочатку формує стратегію (свідомий ментальний план) подолання певної перекладацької труднощі (такої, як фонографічні девіації), а потім імплементує її як послідовність кроків (субстратегій), скерованих на забезпечення найбільш природного варіанту перекладу.

(61) *“Depth or **psychological content**”*: *psychological – non-psychological; reflective – non reflective; serious – unserious; reasonable – unreasonable; logical – illogical; convenient – inconvenient; dialogical – monologue; dependent – independent (Maksymenko_2020).*

(64) *Conclusions. According to the results of our research, we determined four main **psychological peculiarities** of understanding by students Internet texts (Maksymenko_2020).*

У поданих прикладах визначено чотири основні психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів. Цими особливостями є: (1) розуміння тексту Інтернету за його контекстуальністю, предикторами якої є: реальність, багатоплановість, парадигмальність, описовість, глибина, суб'єктність та особистісна центрованість; (2) розуміння Інтернет-тексту за його психологічним контекстом, що включає такі предиктори, як: психологічне обґрунтування, компресивність, зацікавленість, розважальність, задоволеність, гармонійність, емоційність, експресивність (або виразність); (3) розуміння тексту Інтернету за його емоційним контекстом, предикторами якого постають: комфортність, стилістична виразність, зручність, експресивність, легкість, розмовні характеристики, публіцистичний стиль; (4) розуміння Інтернет-тексту за його багатогранною парадигмою, яка характеризується такими предикторами: парадигмальністю, космічністю, актуалізованістю, стимулювальним характером, діалогічністю, комфортністю, легковажністю.

2.2.4. Терміни перекладознавства. Серед термінів перекладознавства варто виокремити такі, які належать до перекладацької галузі, адже

характеризуються різні перекладацькі категорії, явища, тощо і спрямовані на демонстрацію способів і трансформацій перекладу.

Наприклад:

(43) *The article proposes a psycholinguistic approach to investigating **translation strategies** on the basis of information obtained in the course of the retrospective experiment designed by the authors and defined as ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’ (Rebrii_2020).*

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic deviations** (Rebrii_2020).*

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator’s actions** (Rebrii_2020).*

(46) *The subject of the research is specifics of the above **strategies’ formation** and implementation in literary translation (Rebrii_2020).*

(47) *The main method of the research is **retrospective experimental technique** ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’; other methods employed include **algorithmic modeling** (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts) (Rebrii_2020).*

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens’s novel “The Posthumous Papers of the Pickwick Club” and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects’ reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation (Rebrii_2020).*

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for phonographic deviations (Rebrii_2020).*

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain*

variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).

У поданих прикладах апропоновано психолінгвістичний підхід до вивчення проблеми перекладацьких стратегій на основі інформації, отриманої в перебігу розробленого авторами ретроспективного експерименту, що отримав назву “Частковий Відкладений Звіт про Проблеми та їхнє Вирішення”.

Подані вище англійськомовна лінгвістична термінологія, що представлена власне лінгвістичними термінами, термінами когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, а також перекладознавства, характеризуються різним функціонуванням у текстах наукових дискурсів, зокрема лінгвістичних.

Якщо **номінативна функція** демонструє, що будь-яка термінологічна одиниця покликана іменувати концепт наукової реальності, то, наприклад, **дистрибутивна функція** полягає у віднесенні об’єкту чи явища до певного класу через його іменування.

Однією з найважливіших і найпоширеніших є **когнітивна функція** лінгвістичної термінології, яка дає змогу розглядати лінгвістичний термін як результат тривалого процесу пізнання сутності предметів і явищ об’єктивної дійсності і внутрішнього життя людини та розвитку науки взагалі. Також важливим аспектом функціонування одиниць терміносистеми наукових дискурсів є **тематичне маркування тексту**, тобто відображення ключових термінів, притаманних лінгвістичному (як науковому) дискурсу. Лінгвістичні Терміни у текстах наукових дискурсів також виконують функцію **дискурсивного (стилістичного) маркування тексту**. Така ситуація пов’язана, у першу чергу, самою природою лінгвістичного дискурсу, яка полягає в обміні знаннями між спеціалістами (для наукового дискурсу) та, можливо, неспеціалістами (для інших підвидів наукового дискурсу).

Варто зосередити увагу на тому, що терміни у текстах лінгвістичних дискурсів використовуються також для **компресії інформації**. З огляду на це, також можна справедливо додати **комунікативну функцію** терміну, яка

полягає в тому, що особи, яким відома термінологія певної галузі, можуть вільно спілкуватися між собою, використовуючи універсальну кодифіковану мову.

Як підсумок, можна зазначити, що лінгвістична термінологія, представлена власне лінгвістичними термінами, термінами когнітивної лінгвістики, психолінгвістики, а також перекладознавства мають переважно однакові функції, серед яких: 1) номінативна функція, оскільки термінологічні одиниці використовуються для іменування певних об'єктів чи явищ; 2) дистрибутивна функція, що дозволяє віднести іменовані об'єкт чи явище до певної групи; 3) когнітивна функція, сутність якої полягає у сприйнятті разом із терміном додаткової, фонові інформації про нього; 4) функція тематичного маркування тексту, оскільки терміни дозволяють скоригувати очікування читача щодо тематико тексту; 5) функція дискурсивного (стилістичного) маркування тексту полягає в тому, що сприймаючи ту чи іншу термінологічну одиницю, читач може робити припущення про тип тексту, який знаходиться перед ним; 6) функція компресії інформації, що полягає у здатності терміна стисло передавати основну інформацію про іменовані об'єкт чи явище; 7) комунікативна функція, оскільки наявність стандартизованої термінології дозволяє спростити спілкування між спеціалістами в певній галузі.

Висновки до розділу 2

Структурно-семантичний критерій дав змогу простежити два типи термінів: однокомпонентний термін – термін стійкого типу з одним компонентом, серед яких виокремлено кореневі (безафіксальні) і афіксні терміни, представлені переважно за допомогою одного компонента-слова, а також багатокомпонентний термін – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом багатокомпонентного терміну може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі багатокомпонентного терміну

проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення багатоконпонентного терміну.

Виокремлюється багатоконпонентного термін з різними характеристиками: за характером поєднання: складні терміни (композиції) зі злитим написанням, складні терміни (композиції) з дефісним написанням; за кількістю компонентів: двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами; трикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з трьома компонентами; чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Когнітивно-прагматичний підхід до інтерпретації лінгвістичної терміносистеми в англійськомовних текстах наукового дискурсу засвідчив, що в текстах можуть простежуватися як власне лінгвістичні терміни, так і терміни когнітивної лінгвістики, психолінгвістики і перекладознавства.

Причому кожний термін характеризується одним і тим же набором функцій, серед яких: номінативна, дистрибутивна, когнітивна, функції тематичного і дискурсивного (стилістичного) маркування тексту, компресії інформації, а також комунікативна функція.

РОЗДІЛ 3
КОНСТРУЮВАННЯ
КОГНІТИВНО-СЕМІОТИЧНОЇ МЕРЕЖІ ПЕРЕКЛАДУ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ
В АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ТЕКСТАХ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

**3.1 Перекладацькі трансформації як ключовий інструмент
конструювання когнітивно-семіотичної мережі перекладу лінгвістичної
терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу**

Розвиток і стан будь-якої мови значною мірою залежить не тільки від самого суспільства, але також від економічних, політичних, культурних зв'язків цього суспільства з іншими народами та громадами. Зміни в сучасному суспільстві відображаються на його мовах.

Метою перекладу як певного виду міжмовної та міжкультурної комунікації є перетворення тексту так, щоб повідомлення, зроблене перекладачем, так само вплинуло на читача цільової мови як на читача вихідної мови. Для цього будь-який перекладений текст повинен бути адекватним. Адекватним вважається переклад, який точно передає зміст і форму оригіналу в їх нерозривному зв'язку, який відтворює як смислову сторону, так і стилістичне своєрідність автентичного джерела. Адекватний переклад визначається і як переклад, відповідний оригіналу по функції (повноцінність передачі) і на вибір засобів перекладача (повноцінність мови і стилю). З огляду на існуючі між мовами відмінностей дуже рідко можна адекватно передати англійські лінгвістичні терміни шляхом дослівного перекладу. Дослівний переклад допустимо тільки в тих випадках, коли смислова і стилістична функції лексичних засобів і граматичних форм двох мов збігаються. Але навіть при наявності прямого словникового відповідності між словами двох мов далеко не завжди можливий дослівний переклад.

Адекватність перекладу може бути досягнута лише за умови внесення певних структурних та семантичних змін. Ці зміни, які обумовлені лексичними та граматичними відмінностями між мовами (і в основному - відмінностями між відповідними культурами), вводяться за допомогою трансформацій у перекладі [71: 65].

Адекватність перекладу не гарантується дотриманням формальної точності, буквальним копіюванням, механічним відтворенням слів і форм тексту, що перекладається. Вона, навпаки, досягається шляхом відмови від повторення форм оригіналу. Необхідність такої відмови виявляється в результаті порівняння засобів вираження двох мов, визначення їх смислової та стилістичної функцій.

За дослідженням Л. К Латишева існує три основні причини використання перекладацьких трансформацій:

1) розходження в системах мов оригіналу та перекладу (в одній з мов може бути відсутня категорія, властива іншій мові; всередині однієї і тієї ж категорії членування різняться; зіставні лінгвістичні категорії не цілком співпадають за обсягом значення);

2) розходження норм в мовах тексту перекладу та тексту оригіналу (з порушенням норми ми стикаємось у тому випадку, коли суть висловлювання зрозуміла, однак викликає уявлення про невірність мови (нормативні відхилення));

3) незбіг узусу, діючого в середовищі носіїв мов оригіналу та перекладу (узус – правила ситуативного використання мови; відображає мовні звички та традиції даного мовного колективу) [32: 110].

Аналіз тексту є важливим першим кроком у діяльності перекладача, оскільки він визначає інструменти, які перекладач збирається використовувати для вірного відтворення текстів. Тому перекладачі, які професійно працюють, повинні знати основи лінгвістичної методології текстового аналізу, яка містить структурні, семантичні, стилістичні, соціальні та комунікативні (прагматичні) аспекти.

Проаналізувавши текст, перекладач починає перетворювати текст вихідної мови, змінюючи його так, щоб він виконував одну і ту ж комунікативну функцію в цільовій мові та культурі. Тому мета перекладу як певного виду міжмовної та міжкультурної комунікації полягає у перетворенні тексту так, щоб повідомлення, зроблене перекладачем, так само вплинуло на читача цільової мови як на читача вихідної мови. Для цього використовують різні способи перекладу. Розглянемо детальніше у наступних підпунктах переклад лінгвістичної термінології на лексичному та синтаксичному рівнях.

3.2 Відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на лексичному рівні

По-перше, важливо вказати лексичні трансформації при перекладі лінгвістичної терміносистеми в текстах наукового дискурсу, оскільки такий спосіб перекладу найбільше використовується перекладачами. Основні типи лексичних трансформацій, які застосовуються в процесі перекладу, включають наступні техніки в перекладі: *транслітерація, транскрипція, транскодування, калькування, еквівалентний переклад*. При перекладі лінгвістичної терміносистеми можна виділити такі лексичні трансформації:

Транслітерація – відтворення графічної форми за допомогою алфавіту мови перекладу. Найчастіше лінгвістичні терміни перекладаються за допомогою транслітерації. Як спостерігаємо, методом транслітерації передаємо англійські терміни як латинського так і грецького походження, які мають подібну лексичну форму у декількох мовах, тобто є інтернаціоналізмами:

(5) *Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation models are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).* – Результати. Проведене дослідження апелює до **концепцій**, які обстоюють ідею **динамічної концептуалізації** світу

дискурсу (певної ситуації або її фрагмента). На цій підставі моделі семантичної деривації експерієнціальної лексики осмислюються як теоретичні конструкти, які кодують інформацію про дериваційні стратегії в українській та польській мовах (Деменчук_2020).

(65) *The purpose of the article is to identify main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school; to propose such types of **dialogism**, which will facilitate pupils' understanding of novels; to describe the results of our pilot study which was organized in September-December 2019 at secondary educational institution №15 in t. Rivne at the lesson of English literature with the aim to analyze the types of dialogism in the process of reading and understanding a novel by pupils* (Mykhalchuk_2020). – Мета статті – виявити компоненти діяльності учнів з читання художніх творів на уроках світової та англійської літератури в закладах середньої освіти; запропонувати такі типи **діалогізму**, які сприятимуть розумінню творів художньої літератури учнями; описати результати проведеного пілотного дослідження, яке було проведено у вересні-грудні 2019 року в закладі середньої освіти № 15 м. Рівного на уроках англійської літератури з метою аналізу типів діалогізму в процесі читання та розуміння художніх творів учнями (Михальчук_2020).

Транскодування є найпоширенішим методом прямої стратегії є переклад. Воно включає в себе транслітерацію, про яку було згадано вище, та транскрипцію (відтворення звукової форми слова за допомогою фонем мови перекладу). Також транскодування частково пристосовує слово оригіналу до фонетичної та граматичної структури мови перекладу. Найбільш часто транскодування застосовується в тих випадках, коли лінгвістичні терміни складаються з інтернаціональних терміноелементів латинського чи грецького походження:

(7) *The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: **componential** (the level of semantic components and their **configurations**), **actantial** (the level of **predicate-actant structures**), **topological** (the level of image-*

schema transformations) and *constructional (the level of lexical constructions)* (Demenchuk_2020). – Виокремлено чотири типи моделей семантичної деривації: **компонентний** (рівень семантичних компонентів та їх **конфігурацій**), **актантний** (рівень предикатно-актантних структур), **топологічний** (рівень **образ-схематичних трансформацій**) та **конструкційний** (рівень лексичних конструкцій) (Деменчук_2020).

Перевагами транслітерації та транскодування є максимальне наближення до мови оригіналу, внаслідок чого перекладач уникає можливості зробити смислову помилку. Проте такий підхід не розкриває достатньою мірою значення, яке тільки приблизно зрозуміле з контексту.

Калькування – переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем чи слів (якщо це стійке словосполучення) їхніми лексичними відповідниками в мові перекладу. Саме метод калькування торкається питання перекладу складних та складених термінів. Такі лінгвістичні терміни, як правило, моносемантичні в обох аналізованих мовах, наприклад. Інколи калькування лінгвістичних термінів поєднується з транскрипцією (чи транслітерацією):

(8) *Conclusions. The results show the relevance of both **linguistic and psycholinguistic modelling** in analysis of lexical semantic derivation* (Demenchuk_2020). – Висновки. Результати засвідчують релевантність **лінгвістичного та психолінгвістичного моделювання** семантичної деривації лексики (Деменчук_2020).

(9) *The choice of a **semantic derivation strategy** correlates with an informant's response to a **word-stimulus*** (Demenchuk_2020). – Вибір **стратегії семантичної деривації** корелює з реакцією інформанта на **слово-стимул** (Деменчук_2020).

(10) *The similarities and differences in semantic shifts are determined by constraints that set limits on the **target situation extensions*** (Demenchuk_2020). – Подібності та розбіжності семантичних переходів зумовлені чинником обмежень в обсязі **розширень цільових ситуацій** (Деменчук_2020).

(11) *The objective of the article is to provide a comprehensive research of the peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative* (Isaieva_2020). – Мета дослідження. На основі фреймового аналізу комплексно дослідити **особливості категоризації травматичного досвіду жінки** у китайськомовному щоденниковому наративі (Ісаєва_2020).

(12) *Materials & Methods. The main method in our research is frame modeling, developed by Ya.V. Bistrov* (Isaieva_2020). – Методи дослідження. Основним у нашому дослідженні є **метод фреймового моделювання**, розроблений Я.В. Бистровим (Ісаєва_2020).

Отже, калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці. У ряді випадків калькування супроводжується зміною порядку калькованих елементів:

(15) *Results. The paper deals with the essential characteristics of the frame-scenario as a psycho-cognitive data-structure that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative* (Isaieva_2020). – Результати. З'ясовано сутнісні характеристики **фрейму-сценарію як психокогнітивної структури**, що уможлиблює виявлення змісту, принципів і засобів вербалізації суб'єктивного досвіду у відповідному наративі (Ісаєва_2020).

(16) *The study found that the universal structure of categorization of female traumatic experience (as a special psychological phenomenon) in the Chinese diary narrative is the frame-scenario WOMEN'S LIFE WRITING* (Isaieva_2020). – Виявлено, що **універсальною структурою** категоризації жіночого травматичного досвіду (як психологічного феномену) в китайськомовному щоденниковому наративі є фрейм-сценарій **ЖІНОЧЕ ЖИТТЄПИСАННЯ** (Ісаєва_2020).

(17) *It includes 7 top levels nodes: MOTIVATION, PLAYERS, METHODS, TRAUMATIC EXPERIENCE (PHYSICAL, EMOTIONAL, GENDER) and MEMORY that are specified by the information of 22 lower level terminals*

(Isaieva_2020). – Він охоплює 7 вузлів верхнього рівня: **МОТИВАЦІЯ, ДІЙОВІ ОСОБИ, МЕТОДИ, ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД (ФІЗИЧНИЙ, ЕМОЦІЙНИЙ, ГЕНДЕРНИЙ)** та **ПАМ'ЯТЬ**, конкретизовані у 22-х терміналах нижнього рівня (Ісаєва_2020).

(18) *These terminals filled with text data testify to the emotional-reflexive basis of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – Patient and Experiencer), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (cultural-symbolic, figurative-iconic, emotional)* (Isaieva_2020). – Заповнення термінальних пропозицій **текстовим матеріалом** унаочнило **емоційно-рефлексивну природу** усвідомлення авторками власного досвіду як травматичного, що підтверджується семантичними ролями нараторок (найчастіше – **пацієнс** та **експерієнцер**), наративним методами (роздуми, описи, рефлексивні питання) та актуалізованими видами пам'яті (**культурно-символічна, образно-іконічна, емоційна**) (Ісаєва_2020).

(19) *Conclusions. The frame approach to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the mechanisms of the authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events* (Isaieva_2020). – Висновки. **Фреймово-сценарний підхід** до вивчення особливостей категоризації суб'єктивного досвіду в жіночому щоденниковому наративі уможлиблює: (1) виявлення **механізмів** усвідомлення авторками власного досвіду, (2) ідентифікацію значущих для письменниць / нараторок життєвих подій (**об'єктивних дій і внутрішніх станів**), (3) з'ясування мотивів, **принципів і засобів категоризації**.

(41) *Conclusions. Religious cross-confessional media discourse is firmly rooted in polemical principles, which include apology of one's views and defamation of the opponents, thus acquiring features of manipulative discourse* (Levko_2020). – Висновки. Сформульовано припущення, що **релігійний міжконфесійний**

медіадискурс, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу (Левко_2020).

(42) *Further studies in this area could focus on the research of perception and interpretation of precedent units by the addressee with the use of **experimental psycholinguistic methods**. Another promising line of research would be the development of methods of protection against the manipulative impact in **cross-confessional religious discourse*** (Levko_2020). – Окреслено подальші перспективи у дослідженні сприйняття й інтерпретації прецедентних одиниць адресатами дискурсу із залученням **експериментальних психолінгвістичних методів** та у напрацюванні засобів захисту від маніпулятивного впливу у **міжконфесійному релігійному дискурсі** (Левко_2020).

(43) *The article proposes a psycholinguistic approach to investigating **translation strategies** on the basis of information obtained in the course of the retrospective experiment designed by the authors and defined as ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’* (Rebrii_2020). – У статті запропоновано психолінгвістичний підхід до вивчення проблеми **перекладацьких стратегій** на основі інформації, отриманої в перебігу розробленого авторами ретроспективного експерименту, що отримав назву “Частковий Відкладений Звіт про Проблеми та їхнє Вирішення” (Ребрій_2020).

(44) *The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as **phonographic deviations*** (Rebrii_2020). – Мета дослідження полягає в тому, аби виявити та описати перекладацькі стратегії для розв’язання такого різновиду перекладацьких труднощів, як **фонографічні девіації** (Ребрій_2020).

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator’s actions*** (Rebrii_2020). – Об’єктом дослідження є перекладацькі стратегії як ментальний за природою та складний за структурою план **дій перекладача** (Ребрій_2020).

(46) *The subject of the research is specifics of the above **strategies' formation and implementation in literary translation** (Rebrii_2020).* – Предметом дослідження є особливості **формування** та втілення в художньому перекладі зазначених **стратегій** (Ребрій_2020).

(47) *The main method of the research is **retrospective experimental technique** 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution'; other methods employed include **algorithmic modeling** (for prospected translation strategies and **substrategies**) and comparative analysis (for control units in the source and target texts) (Rebrii_2020).* – Провідним методом дослідження є **ретроспективний експеримент**; до інших задіяних методів належать **алгоритмічне моделювання** (для прогнозованих перекладацьких стратегій та **субстратегій**) та порівняльний аналіз (для зіставлення контрольних елементів у вихідному та цільовому текстах) (Ребрій_2020).

(49) *Since strategies in translation studies are mostly dealt with within **cultural approach**, the authors turned to the concept of **communication strategies** as a foundation of their own **psycholinguistic model** of translation strategies for **phonographic deviations** (Rebrii_2020).* – Оскільки стратегії вивчаються перекладознавцями переважно в межах **культурного підходу**, автори звернулися до поняття **комунікативної стратегії** як основи власної **психолінгвістичної моделі** перекладацьких стратегій для фонографічних девіацій (Ребрій_2020).

(50) *The analysis of the **experimental data** supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (**conscious mental plan**) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant (Rebrii_2020).* – Аналіз **експериментальних даних** дозволяє дійти висновку про те, що перекладач спочатку формує стратегію (**свідомий ментальний план**) подолання певної перекладацької труднощі (такої, як фонографічні девіації), а потім імплементує

її як послідовність кроків (субстратегій), скерованих на забезпечення найбільш природного варіанту перекладу (Ребрій_2020).

(52) *Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used as the basis of the research: **holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis*** (Maksymenko_2020). – **Методи та методичний інструментарій. У дослідженні використано такі методи: цілісний аналіз тексту, проблемно-тематичний та порівняльний аналіз** (Максименко_2020).

(53) *The following methods have also been used to study the research material: **the descriptive method; the method of distributive analysis; the method of syntactic transformation*** (Maksymenko_2020). – **З метою вивчення дослідницького матеріалу використано описовий метод, метод послідовного аналізу, метод синтаксичної трансформації** (Максименко_2020).

Еквівалентний переклад. Під еквівалентами маються на увазі постійні, рівнозначні відповідності між словами двох мов, як правило, які не залежать від контексту. Цей спосіб належить до прямої стратегії. Еквівалент у мові перекладу передає те ж значення, що і вихідний термін у мові оригіналу. Відмінністю еквівалентного перекладу від вищезазначених способів є те, що головне тут передати семантичне значення терміна, аніж його форму:

(45) *The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the **translator's actions*** (Rebrii_2020). – **Об'єктом дослідження є перекладацькі стратегії як ментальний за природою та складний за структурою план дій перекладача** (Ребрій_2020).

(48) *The material of the research was **twofold**: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation* (Rebrii_2020). – **Матеріал дослідження є подвійним: (1) фрагмент з роману Чарльза Діккенса "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" та його переклади, здійснені 21 напівпрофесійним учасником ретроспективного**

експерименту; (2) звіти учасників експерименту у формі відповідей на питання, які інформанти надали по завершенню своїх перекладів (Ребрій_2020).

(51) *The purpose of the article is to show psychological peculiarities of understanding by students Internet texts and to determine the **predictors** of such understanding* (Maksymenko_2020). – Мета. Дослідити психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів та визначити **предиктори** такого розуміння (Максименко_2020).

(76) *In the context of the socio-psychological approach, the use of **profanities** is an indicator of tension in society and individual-personal crises* (Tavrovetska_2020). – В контексті соціально-психологічного підходу вживання **нецензурної лайки** є індикатором напруження у суспільстві та індивідуально-особистісних криз (Тавровецька_2020).

(78) *The **questionnaire** (Google Form) developed contained 15 questions about using foul language in various **communication situations*** (Tavrovetska_2020). – Розроблена **анкета** (Google Форма) містила 15 питань щодо використання нецензурної лайки в різних **комунікативних ситуаціях** (Тавровецька_2020).

Отже, розглянувши різні способи перекладу прямої стратегії можемо стверджувати, що найпоширенішим способом перекладу англomовних лінгвістичних термінів є транскодування, калькування та еквівалентний переклад. При перекладі лінгвістичної термінології застосовується поморфемне та семантичне калькування. Проте, варто зазначити, що у процесі перекладу часто можемо зустріти поєднання різних методів та способів. Таким чином у калькуванні часто вдаємось до перекладацьких трансформацій, які ми детальніше розглянемо у нашому наступному пункті.

3.3 Відтворення лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу на синтаксичному рівні

У кожній з мов є свої граматичні та лексичні особливості. І хоча методи прямої стратегії вважаються найбільш поширеною у перекладі лінгвістичних текстів, і підтвердженням цьому є приклади нашої вибірки термінів та їх перекладу, все ж таки ми маємо справу з двома різними мовними системами. Для адекватного та повного перекладу потрібно пристосовувати переклад до норм тієї чи іншої мови. Для цього використовують перекладацькі трансформації, які згідно праць різних вчених поділяються на різні класифікації.

У своїй класифікації Л. С. Бархударов розрізняє так граматичні перекладацькі трансформації: переміщення, граматичні заміни, додавання та вилучення слова [9: 238].

За класифікацією Я. І. Рецкера розрізняємо такі лексико-семантичні трансформації: генералізація, диференціація, конкретизація, смисловий розвиток (модуляція), антонімічний переклад, компенсація та повна перестановка сегментів тексту [48: 195].

Отже, розглянемо детальніше переклад англомовних лінгвістичних термінів з точки зору граматичних та лексико-семантичних трансформацій.

Граматичні трансформації це прийоми перетворення англійського речення у синтаксичні структури, властиві українській мові.

При перекладі лінгвістичних термінів у науковому дискурсі виокремлюємо наступні трансформації:

Переміщення – зміна порядку слів та словосполучень. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, частини складних речень і самостійні речення в тексті.

(54) *Also we used the author's questionnaire to determine the goals of interpersonal communication in the Internet space (Nabochuk, 2020); the questionnaire (Shkuratova, 2019), which has the aim to determine the motives of*

direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary (The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships, 2018) (Maksymenko_2020). – **В експериментальному дослідженні застосовано такі методики: авторський опитувальник “Визначення цілей міжособистісного спілкування в Інтернет-просторі** (Набочук, 2020); “Методика визначення мотивів безпосереднього й опосередкованого міжособистісного спілкування” (Шкуратова, 2019); “Методика діагностики міжособистісних стосунків” (Лірі, 2018) (Максименко_2020).

Граматичні заміни. Заміна є найбільш поширеним і різноманітним видом перекладацької трансформації. У процесі перекладу заміни можуть піддаватися форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку. Граматична трансформація заміни частин мови та членів речення є досить поширеним явищем у перекладі лінгвістичних текстів.

(61) (5). *“Depth or **psychological content**”: *psychological – non-psychological; reflective – non reflective; serious – unserious; reasonable – unreasonable; logical – illogical; convenient – inconvenient; dialogical – monologue; dependent – independent* (Maksymenko_2020).* – (5). “Глибина” або **“психологічність”** – психологічний – непсихологічний; твір-роздум – твір-дієвість; серйозний – розважливий; розумний – нерозумний; логічний – нелогічний; комфортний – некомфортний; діалогічний – монологічний; залежний – незалежний (Максименко_2020).

Додавання слів. Введення в термін додаткових елементів допомагає передати сенс деяких елементів, що залишаються невираженими в оригіналі.

(41) *Conclusions. Religious **cross-confessional media discourse** is firmly rooted in polemical principles, which include apology of one’s views and defamation of the opponents, thus acquiring features of manipulative discourse* (Levko_2020). – **Висновки.** Сформульовано припущення, що **релігійний міжконфесійний медіадискурс**, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають

апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу (Левко_2020).

(97) *This feature is associated with the innate negativity of the language and determines the semantic biasing of the quarantine concept* (Shymko_2020). – Дана особливість пов'язана з негативізмом мови й обумовлює тенденційність **семантичного наповнення концепту карантин** (Шимко_2020).

Наведені приклади демонструють переклад складених лінгвістичних термінів за допомогою додавання до них у процесі перекладу прийменників та інших смислових слів з метою їх адаптації до граматичної структури цільової мови.

Вилучення слів є протилежним методом додаванню. Зважаючи на граматичні структури англійської та української мов опущенням при перекладі лінгвістичної термінології можуть бути службові частини мови, такі як прийменники, артиклі чи допоміжні дієслова.

Висновки до розділу 3

Англійська та українська мови різняться з точки зору лексичних та граматичних систем, тому вивчення граматичних та лексичних трансформацій є життєво важливим для ефективного перекладу. Вивчення трансформацій допомагає виявити основні перешкоди та труднощі у перекладі англійської лінгвістичної термінології.

Когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу – це пошук найбільш продуктивних способів і трансформацій перекладу на двох основних рівнях: 1) лексичний; 2) синтаксичний.

Перекладач визначає роль кожної трансформації, щоб вибрати найбільш адекватну для перекладу лінгвістичного терміну на українську мову, а не втратити основне семантичне значення цього терміну. Таким чином можемо

зробити висновок, що у процесі перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів застосовуються два підходи.

На лексичному рівні англійськомовні лінгвістичні терміни можуть бути відтворені за допомогою транслітерації, транскодування, яке включає в себе транслітерацію та транскрипцію, калькування та еквівалентного способу перекладу. Установлено, що найпоширенішими способами перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів є транскодування, калькування та еквівалентний переклад.

На синтаксичному рівні розглянуто методи перекладу із застосуванням перекладацьких трансформацій: граматичних та лексико-семантичних, без уживання яких досягнення адекватного та цілісного перекладу неможливе. Серед граматичних трансформацій переважають переміщення, додавання та граматична заміна. Вилучення слова вживається рідше.

Усі вищеперераховані методи перекладу тісно пов'язані із семантикою, структурою лінгвістичних термінів. Їх необхідно врахувати при перекладі лінгвістичної термінології, щоб отримати найбільш точний варіант перекладу. Це ще раз доводить необхідність комплексного підходу до перекладу англійськомовних лінгвістичних термінів українською мовою.

ВИСНОВКИ

Термін – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду. Сучасна термінологія – важлива й невід’ємна частина лексичної системи мови. Процес становлення наукової термінології пов’язаний із поступовим перетворенням професійної лексики в термінологічну, що зумовлено належністю цих мовних одиниць до складу галузевої лексики.

Основна складність перекладу термінологічних одиниць, полягає у розкритті та передачі іншомовних одиниць засобами мови перекладу. Адекватний переклад термінів враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень. До способів відтворення термінології відносяться такі: 1) еквівалентний переклад є найбільш доцільним, це – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова; 2) транскодування, яке доцільно застосовувати в тих випадках, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін; 3) калькування, до якого звертаються у тих випадках, коли, наприклад, транслітерація є неможливою з естетичних, змістовних або будь-яких інших міркувань; 4) описовий переклад, коли слово або словосполучення замінюється описом його значення.

Науковий дискурс – це науковий текст як результат цілеспрямованої соціальної дії, фокус дій мовних і мовленнєвих, соціокультурних і прагматичних, когнітивних і психологічних факторів. До жанрів наукового дискурсу відносяться: наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези. У лексиці наукового дискурсу переважають терміни, які точно і однозначно називають предмет, явище або поняття певної галузі науки.

Структурно-семантичний критерій дав змогу простежити два типи термінів: однокомпонентний термін – термін стійкого типу з одним компонентом, серед яких виокремлено кореневі (безафіксальні) і афіксні терміни, представлені переважно за допомогою одного компонента-слова, а також багатокомпонентний термін – мульти-, або політермінологічне поєднання стійкого типу з двома і більше компонентами. Компонентом багатокомпонентного терміну може бути однослівна або аналітична лексема. Визначення меж компонентів у складі багатокомпонентного терміну проводиться з метою розмежування їх основних типів, що зумовлює необхідність виокремлення декількох різновидів компонентів, що мають потенції утворення багатокомпонентного термінів.

Багатокомпонентні терміни можуть мати різні характеристики: за характером поєднання: складні терміни (композиції) зі злитим написанням, складні терміни (композиції) з дефісним написанням; за кількістю компонентів: двокомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з двома компонентами; трикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з трьома компонентами; чотирикомпонентні терміни – поєднання стійкого типу з чотирма компонентами.

Когнітивно-прагматичний підхід до інтерпретації лінгвістичної терміносистеми в англійськомовних текстах наукового дискурсу засвідчив, що в текстах можуть простежуватися як власне лінгвістичні терміни, так і терміни когнітивної лінгвістики, психолінгвістики і перекладознавства.

При цьому когнітивно-семіотична мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу відображає застосування, з одного боку, *прямої перекладацької стратегії*, яка містить такі методи, як транслітерація, транскодування, яке включає в себе транслітерацію та транскрипцію, калькування та еквівалентний переклад, а з іншого боку, *непрямої перекладацької стратегії*, де представлено такий набір перекладацьких трансформацій: граматичних та лексико-семантичних, без застосування яких досягнення адекватного та цілісного перекладу неможливе. Серед граматичних

трансформацій у нас переважають переміщення, додавання та граматична заміна. Вилучення слова вживається рідше.

Усі вищеперераховані методи перекладу повністю відображають когнітивно-семіотичну мережа перекладу лінгвістичної терміносистеми в англо-українських текстах наукового дискурсу з їх орієнтацією на форму і значення. Отже, це ще раз доводить необхідність комплексного підходу для перекладу англомовних лінгвістичних термінів українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів ураїнською мовою. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 126–128.
2. Альошина М. Д. Критерії та принципи визначення адекватності відтворення ідіостилю автора в перекладі. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2018. № 37. Том 3. С. 54–57.
3. Балацька О. Л., Куц О. В., Педашев С. А. особливості англо-українського перекладу багатокомпонентних термінів: лексичні трансформації. *Молодий вчений*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 14–17.
4. Башук Н. П. Еквівалентність та адекватність перекладу науково-технічних текстів. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. 2017. Кн. 1. С. 122–126.
5. Вакуленко М. О. Синтез дескриптивного та прескриптивного підходів у сучасній кодифікації українського наукового термінолексикону: дис. на здоб. наук. ступеня доктора філолог. наук: 10.02.21 «Структурна, прикладна та математична лінгвістика» / Національна академія наук України. Київ, 2020. 432 с.
6. Вакуленко М. О. Термін і термінологія: основні положення та методи дослідження. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2010. № 25. С. 52–68.
7. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
8. Винокур Г. О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии. *Труды Моск. ин-та истории, философии и литературы*. 1939. Т. V. Сб. статей по языковедению. С. 3–54.
9. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: учеб. пособие для филол. спец. вузов / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. Москва: Высш. шк., 1987. 104 с.

10. Гохман К. Є. Академічний дискурс у системі інституційних дискурсів. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2018. № 26. С. 37–47.
11. Гузь А. М. Транскодування як спосіб перекладу англійської авіаційної термінології. *Наука і молодь. Гуманітарна серія*. 2012. № 11–12. С. 143–146.
12. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
13. Дейк Т. ван. Язык. Познание. Коммуникация. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.
14. Жовтобрюх Н. Становлення української медичної термінології. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. № 17. С. 25–29.
15. Звегинцев В. А. Семасиология. Москва: Изд-во Моск. Университета, 1957. 338 с.
16. Казакова Т. А. Практические основы перевода. Санкт-Петербург, 2001. 320с.
17. Кальнік О. П., Воробйова О. С., Симоненко А. В., Олешко М. В. *Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів у сфері іт технологій. «Молодий вчений»*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 187–190.
18. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина І. Граматичні труднощі. Вінниця: нова книга. 2001. 271 с.
19. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
20. Карасик В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*: сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000. С. 5–20.

21. Карасик В. И. Структура институционального дискурса. *Проблемы речевой коммуникации*. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2000. С. 25–33.
22. Касавин И. Т. Текст. Дискурс. Контекст. Введение в социальную эпистемологию языка. Москва: Канон+, 2008. 544 с.
23. Катиш Т. В. Структурні особливості термінів-словосполучень англійської автомобільної термінології та основні способи їх перекладу українською мовою. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012 № 1. С. 230–234.
24. Кицак Г. Характерні риси наукового дискурсу. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6981/1/11kgvhrn.pdf> (дата звернення: 10.11.2020)
25. Кияк Т. Р. Лінгвістичні аспекти термінознавства: навч. посіб. Київ: УМК ВО, 1989. 104 с.
26. Кожина, М. Н. О специфике художественной и научной речи в аспекте функциональной стилистики. Пермь: [б.и.], 1955. 213 с.
27. Козак Л. В. Проблема професійного спілкування як компонент мовної культури студентів технічного вишу. *Методика викладання мов. Філологічні студії*. 2012. № 8. С. 308–319.
28. Колесник А. О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. № 1. С. 719–727.
29. Корольов І.Р. Типологія дискурсу в сучасній лінгвістиці. *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2011. № 15. С. 109–119.
30. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові. Львів: Видавничий центр Львівського національного у-ту ім. Ів. Франка, 2004. 519 с.
31. Красильникова Л. В. Жанр научной рецензии: семантика и прагматика. Москва: Диалог МГУ, 1999. 139 с.

32. Кришталь О. О Термінологія як система. URL: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2132/1/Krishtalj.pdf> (дата звернення: 12.11.2020)
33. Куньч З. Проблеми перекладу українською мовою риторичних термінів Теофана Прокоповича. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2013. № 765. С. 98–102.
34. Лейчик В. М. Исходные понятия, основные положения, определения современного терминоведения и терминографии. *Вестник Харьковского политехнического ун-та*. 1994. № 19. Вып. 1. С. 147–180.
35. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Москва: Издательство ЛКИ, 2007. 256 с.
36. Лисенко О. А. Юридична термінологія як система. Мова української юриспруденції: навч. посіб. Харків, 2020. Розд. 6. С. 161–190.
37. Ліпінська А. В. Науково-технічна термінологія: навч. посіб. для дистанційного навчання. За ред. М. І. Жалдака. Київ: Університет «Україна», 2007. 219 с.
38. Лотте Д. С. Как работать над терминологией. Москва: АН СССР, 1968. 63 с.
39. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии: вопросы теории и методики. Москва: Изд-во АН СССР, 1961. 160 с.
40. Маслова Т. Б. Особливості наукового тексту та дискурсу. *Мова та література у полікультурному просторі*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 25-26 січня 2013 року. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2013. С. 92–96.
41. Маслова Т. Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі. *Англістика та американістика*. 2013. № 10. С. 39–43.
42. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: підруч. За ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.

43. Мех Н. О. Жанросфера сучасної української наукової комунікації. *Мова і міжкультурна комунікація*. 2019. № 1. С. 64–73.
44. Мірошниченко І. Г. Стислий текст в українському масмедійному дискурсі: дис. на здоб. наук. ступеня канд. філолог. наук: 10.02.01 «Українська мова» / Дніпровський національний університет ім. О. Гончара. Дніпро, 2020. 275 с.
45. Монарцик Н. Специфіка перекладу англословних термінів галузі комп'ютерних наук. *Вісник Луганськ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2005. № 10. С. 25–32.
46. Навагіна А., Кондратенко А. Актуальні проблеми перекладу сучасних науково-технічних текстів. Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи: матеріали II Всеукраїн. наук.-практ. Інтернет-конф.. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С. 305–308.
47. Наконечна Л. Б., Ткачук О. В. Сучасне українське наукове мовлення. Івано-Франківськ, 2018. 106 с.
48. Озадовська Л. Мова у контексті діалогу. *Філософська думка*. 2004. №3. С. 22–50.
49. Ольштинський С. П. Загальні особливості удосконалення літологічної термінології. *Зб. наук. пр. Інституту геологічних наук НАН України*. 2008. № 1. С. 41–48.
50. Панченко Б. С. Юридичний термін як важливий засіб юридичної техніки. *Матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф.* Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 51–55.
51. Панченко В. В. Термінологічна лексика у професійному спілкуванні. *Вісник Національного транспортного університету. Науково-технічний збірник: в 2 ч. Ч. 2: Серія «Економічні науки»*. 2014. № 29. С. 77–84.
52. Панько Т. І. Українське термінознавство: підруч. За ред. Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. Львів: Світ, 1994. 216 с.

53. Проценко Т. Різні підходи до визначення терміну в термінознавстві.
URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/04_protosenko.pdf (дата звернення: 15.11.2020)
54. Реформатский А. А. Что такое термин и терминология. *Вопросы терминологии*. Москва: Изд-во АН СССР, 1961. С. 46–54.
55. Розводовська О. В. Явище синонімії в термінології бізнесу. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. 2011. № 20. С. 259–267.
56. Рузавин Г. И. Научная теория: Логико-методологический анализ. Москва: Мысль, 1978. 224 с.
57. Сібрук А., Барабаш О. Сучасний український науковий дискурс у мовознавчих працях. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2019. № 40. С. 39–44.
58. Складчикова Н. В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе. *Номинация и контекст: сб. науч. тр.* Москва, 1985. С. 21–29.
59. Суперанская А. В. Терминология и номенклатура. *Проблематика определений терминов в словарях разных типов*. Ленинград: Наука, 1976. С. 73–78.
60. Суперанская А. В., Васильева Н. В., Подольская Н. В. Общая терминология: Вопросы теории. Под ред. А. В. Суперанской, Т.Л. Канделаки 3-е изд. Москва: УРСС, 2004. 246 с.
61. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Київ: НАДУ, 2008. 184 с.
62. Сухачова Н. С. Особливості перекладу термінів англomовної терміносистеми менеджменту. *Young Scientist*. 2017. № 12 (52). С. 266–270.
63. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
64. Троянская Е. С. Особенности жанров научной литературы и отбор текстов на различных этапах обучения научных работников иностранного

языка. *Функциональные стили. Лингвометодические аспекты.* Москва: «Наука», 1985. С. 189–201.

65. Фуко М. археология знания. Пер. с фр. Под ред. Б. Левченко. Киев: Ника-центр, 1996. 208 с.

66. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 172 с.

67. Хаютин А. Д. Термин, терминология, номенклатура. Самарканд: Самарк. гос ун-т им. Алишера Навои, 1971. 129 с.

68. Чеботар А. М., Іщенко Н. Г. Жанрові різновиди англомовного наукового тексту, їх характеристика та відтворення у перекладі. *Молодий вчений.* 2018. № 8 (60). С. 104–107.

69. Черноватий Л., Шех В. Проблеми передачі вузькоспеціальної англомовної термінології українською мовою. *Наукові записки. Серія: «Філологічні науки».* 2009. № 81(4). С. 109–116.

70. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность: учеб. пособие. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 248 с.

71. Чорний І. В., Перцева В. Л., Голопич І. М. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю: навчальний посібник. Харків: ХНУВС, 2019. 272 с.

72. Шелов С. Д. Терминология, профессиональная лексика и профессионализмы. *Вопросы языкознания.* 1984. № 5. С. 76–87.

73. Шокин А. П. Опыт изучения отраслевой технической терминологии. *Термин и слово (Предметная отнесенность и функционирование терминов): межвуз. сб.* Горький: ГГУ, 1983. С. 105–110.

74. Яблочнікова В. О. Перекладацька адекватність та еквівалентність. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2019. № 38. Том 1. С. 177–179.

75. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. *Структурализм: «за» и «против»: сб. науч. тр.* Москва: Наука, 1975. С. 193–230.

76. Яхонтова Т. В. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. Мовознавство. №2. 2014. С. 135–140.
77. Dong Y. R. Non-native speaker graduate students' thesis / dissertation writing in science: Self-reports by students and their advisors from two US institutions. *English for Specific Purposes*. 1998. № 17. P. 369–390.
78. Fairclough N. Language and power. Longman: London and New York, 1989. 259 p.
79. Felber J. H. Terminology Manual. Paris: Unesco/Infoterm, 1984. 426 p.
80. Hyland K. Disciplinary Discourses: Social Interactions in Academic Writing. Ann Arbor: The Univ. of Michigan Press, 2004. 216 p.
81. Kwan B S. C. The schematic structure of literature reviews in doctoral theses of applied linguistics. *Journal of English for Academic Purposes*. 2006. № 25. P. 30–55.
82. Montgomery S. L. The Scientific Voice. New York: The Guilford Press, 1996. 459 p.
83. Nida E. Toward a science of translating. Leiden: E.J. Brill, 1964. 334 p.
84. Swales J. M. English in Today's Research World: A Writing Guide. Ann Arbor: The Univ. of Michigan Press, 2000. 294 p.
85. Thompson P. Points of focus and position: Intertextual reference in PhD theses. *Journal of English for Academic Purposes*. 2005. № 4. P. 307–323.
86. Venuti L. The Translator's Invisibility: A History of Translation. London: Routledge, 1995. 324 p.
87. Vid N. Use of domesticated and foreignized methods in the Soviet school of translation. *Translation studies*. URL: <http://www.sdas.edus.si/Elope/PDF/ElopeVol4Vid.pdf> (дата звернення: 10.09.2020).
88. Weston A. A Rulebook for Arguments. Indianapolis: Hackett Publishing, 2000. 104 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

89. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Под ред. В.Н. Ярцевой. Москва: Сов. энцикл., 1990. С. 136–210.
90. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
91. Сучасний словник іншомовних слів. Уклад.: О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2006. 789 с.
92. Толковый словарь русского языка. Гл. ред.: проф. Б. М. Волин, проф. Д. Н. Ушаков. Том IV. Москва: Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1940. 1501 с.
93. Українська мова: Словник-довідник. Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. 144 с.
94. Українська радянська енциклопедія / гол. ред. М. П. Бажан. Київ: Гол. ред. УРЕ, 1959–1965. Т. 14. 1963. 592 с.
95. Энциклопедический словарь. Гл. ред. Б. А. Введенский. Том 3. Москва: Гос. науч. изд-во «Большая советская энциклопедия», 1955. 744 с.
96. Crystal D. A dictionary of linguistics and phonetics. Oxford: Blackwell Publishers, 1991. 389 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- (Деменчук_2020) – Деменчук, О. (2020). Типологія моделей семантичної деривації лексики: лінгвістичний та психолінгвістичний аспекти. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 8-23. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-8-23>
- (Ісаєва_2020) – Ісаєва, Н., Акімова, А., & Акімова, А. (2020). Категоризація травматичного досвіду особистості в китайському жіночому щоденниковому наративі: фреймово-сценарна модель. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 56-81. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-56-81>

(Коцур_2020) – Коцур, В., Вільчинська, І., & Коцур, Л. (2020). Актуалізація суспільно-політичної лексики в побутовому дискурсі суб'єктів комунікації. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 82-98. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-82-98>

(Левко_2020) – Левко, О. (2020). Прецедентні одиниці як засоби маніпуляції в українському релігійному медіадискурсі: психолінгвістичний вимір. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 99-127. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127>

(Максименко_2020) – Максименко, С., Немеш, О., Максименко, К., & Набочук, О. (2020). Психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 187-213. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-187-213>

(Михальчук_2020) – Михальчук, Н., & Хупавцева, Н. (2020). Фасилітація розуміння старшокласниками літературних творів як психолінгвістична проблема. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 214-238. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-214-238>

(Ребрій_2020) – Ребрій, О., & Тащенко, Г. (2020). Перекладацькі стратегії для фонографічних девіацій: психолінгвістичний підхід. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(2), 148-163. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-148-163>

(Тавровецька_2020) – Тавровецька, Н., & Шебанова, В. (2020). Крос-культурне дослідження вживання обценної лексики у молодіжному середовищі. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 239-266. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-239-266>

(Шимко_2020) – Шимко, В., & Бабаджанова, А. (2020). Дослідження концепту коронавірусного карантину як нової категорії мовної свідомості. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 267-287. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-267-287>

(Demenchuk_2020) – Demenchuk, O. (2020). Towards a Typology of Lexical Semantic Derivation Models: Linguistic and Psycholinguistic Aspects.

PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 8-23. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-8-23>

(Isaieva_2020) – Isaieva, N., Akimova, A., & Akimova, A. (2020). Categorization of Personality Traumatic Experience in Chinese Women's Diary Narrative: The Frame-Scenario Model. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 56-81. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-56-81>

(Kotsur_2020) – Kotsur, V., Vilchynska, I., & Kotsur, L. (2020). Actualization of Socio-Political Vocabulary in Everyday Discourse of the Subjects of Communication. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 82-98. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-82-98>

(Levko_2020) – Levko, O. (2020). Precedent Units as a Means of Manipulation in Ukrainian Religious Media Discourse: Psycholinguistic Approach. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 99-127. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127>

(Maksymenko_2020) – Maksymenko, S., Nemesh, O., Maksymenko, K., & Nabochuk, A. (2020). Psychological Peculiarities of Understanding by Students Internet Texts. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 187-213. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-187-213>

(Mykhalchuk_2020) – Mykhalchuk, N., & Hupavsheva, N. (2020). Facilitation of the Understanding of Novels by Senior Pupils as a Problem of Psycholinguistics. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 214-238. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-214-238>

(Rebrii_2020) – Rebrii, O., & Tashchenko, G. (2020). Translation Strategies for Phonographic Deviations: A Psycholinguistic Approach. PSYCHOLINGUISTICS, 28(2), 148-163. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-2-148-163>

(Shymko_2020) – Shymko, V., & Babadzhanova, A. (2020). Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging category of a linguistic consciousness. PSYCHOLINGUISTICS, 28(1), 267-287. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-267-287>

(Tavrovetska_2020) – Tavrovetska, N., & Shebanova, V. (2020). Cross-Cultural Research of the Use of Obscene Language in the Youth Environment. *PSYCHOLINGUISTICS*, 28(1), 239-266. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-28-1-239-266>

ДОДАТКИ

№	English	Ukrainian
1.	<i>Objective. The paper focuses on lexical semantic derivation models and the ways they are explicated in experiential vocabulary. The study substantiates linguistic and psycholinguistic features of the models in the contrastive aspect (based on the Ukrainian and Polish languages) (Demenchuk_2020).</i>	Мета. У статті схарактеризовано типи моделей семантичної деривації лексики , визначено способи експлікації моделей у семантиці експерієнціальної лексики , представлено лінгвістичні та психолінгвістичні характеристики моделей у зіставному аспекті (на матеріалі української та польської мов) (Деменчук_2020).
2.	<i>Materials and Methods. The material for the analysis is the Ukrainian and Polish adjectives-stimuli that represent the concepts of experiential situation (Demenchuk_2020).</i>	Матеріал та процедура дослідження. Матеріалом дослідження слугують українські та польські прикметники-стимули , які характеризують зміст концептів експерієнціальної ситуації (Деменчук_2020).
3.	<i>The psycholinguistic validity of the models is verified based on the results of associative experiments (Demenchuk_2020).</i>	Для психолінгвістичного обґрунтування моделей семантичної деривації застосовано асоціативні експерименти (Деменчук_2020).
4.	<i>The results are supposed to help establish types of associations that underlie the experiential vocabulary extensions (Demenchuk_2020).</i>	Мета експериментів – визначити типи асоціацій , на основі яких, як передбачається, реалізуються стратегії семантичних розширень експерієнціальної лексики в

№	English	Ukrainian
		зіставляваних мовах (Деменчук_2020).
5.	<i>Results. The study appeals to the conceptions that uphold the idea of a dynamic conceptualization of the world of discourse (of a certain situation or its fragment). On that ground, the lexical semantic derivation models are considered as theoretical constructs that represent information on derivational strategies in Ukrainian and Polish (Demenchuk_2020).</i>	Результати. Проведене дослідження апелює до концепцій, які обстоюють ідею динамічної концептуалізації світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента). На цій підставі моделі семантичної деривації експерієнціальної лексики осмислюються як теоретичні конструкти, які кодують інформацію про дериваційні стратегії в українській та польській мовах (Деменчук_2020).
6.	<i>Such an approach has allowed not only to reveal cognitive mechanisms that underlie lexical (experiential) items' semantic extensions but also to systematize the semantic shifts that occur in the contrasted languages (Demenchuk_2020).</i>	Такий підхід дозволив не лише визначити когнітивні механізми, які регулюють семантичні переходи експерієнціальної лексики, а й систематизувати характеристики семантичних розширень у зіставляваних мовах (Деменчук_2020).
7.	<i>The extensions are considered within four lexical semantic derivation models: componential (the level of semantic components and their configurations), actantial (the level of predicate-actant</i>	Виокремлено чотири типи моделей семантичної деривації: компонентний (рівень семантичних компонентів та їх конфігурацій), актантний (рівень предикатно-актантних структур),

№	English	Ukrainian
	<i>structures</i>), <i>topological</i> (the level of <i>image-schema transformations</i>) and <i>constructional</i> (the level of <i>lexical constructions</i>) (Demenchuk_2020).	топологічний (рівень образ-схематичних трансформацій) та конструкційний (рівень лексичних конструкцій) (Деменчук_2020).
8.	<i>Conclusions. The results show the relevance of both linguistic and psycholinguistic modelling in analysis of lexical semantic derivation</i> (Demenchuk_2020).	Висновки. Результати засвідчують релевантність лінгвістичного та психолінгвістичного моделювання семантичної деривації лексики (Деменчук_2020).
9.	<i>The choice of a semantic derivation strategy correlates with an informant's response to a word-stimulus</i> (Demenchuk_2020).	Вибір стратегії семантичної деривації корелює з реакцією інформанта на слово-стимул (Деменчук_2020).
10.	<i>The similarities and differences in semantic shifts are determined by constraints that set limits on the target situation extensions</i> (Demenchuk_2020).	Подібності та розбіжності семантичних переходів зумовлені чинником обмежень в обсязі розширень цільових ситуацій (Деменчук_2020).
11.	<i>The objective of the article is to provide a comprehensive research of the peculiarities of female traumatic experience in terms of frame categorization in Chinese diary narrative</i> (Isaieva_2020).	Мета дослідження. На основі фреймового аналізу комплексно дослідити особливості категоризації травматичного досвіду жінки у китайськомовному щоденниковому наративі (Ісаєва_2020).
12.	<i>Materials & Methods. The main method in our research is frame modeling, developed by Ya.V.</i>	Методи дослідження. Основним у нашому дослідженні є метод фреймового моделювання ,

№	English	Ukrainian
	<i>Bistrov</i> (Isaieva_2020).	розроблений Я.В. Бистровим (Ісаєва_2020);
13.	<i>We also use other linguistic methods (cognitive and structural-semantic analysis) and general scientific methods (analysis, synthesis, description and classification of linguistic facts, etc.)</i> (Isaieva_2020).	використано також інші лінгвістичні методи (когнітивний і структурно-семантичний аналіз) та загальнонаукові методи (аналіз, синтез, дескрипція та класифікація мовних фактів, структурування текстового матеріалу) (Ісаєва_2020).
14.	<i>Literary diaries of famous Chinese women writers Ding Lin (“Miss Sophie’s Diary”, “The Diary of a Suicider”) and Lu Yin (“Lishi’s Diary”, “The Diary of a Mistress”) served as material for research</i> (Isaieva_2020).	Матеріалом дослідження слугують літературні діарії відомих китайських письменниць Дін Лін (“Щоденник Софії”, “Щоденник самогубці”) та Лу Їнь (“Щоденник Ліши”, “Щоденник закоханої”) (Ісаєва_2020).
15.	<i>Results. The paper deals with the essential characteristics of the frame-scenario as a psycho-cognitive data-structure that reveals the essence, principles and ways of verbalizing subjective experience of the individual in the relevant narrative</i> (Isaieva_2020).	Результати. З’ясовано сутнісні характеристики фрейму-сценарію як психокогнітивної структури , що уможливлює виявлення змісту, принципів і засобів вербалізації суб’єктивного досвіду у відповідному наративі (Ісаєва_2020).
16.	<i>The study found that the universal structure of categorization of female traumatic experience (as a special psychological phenomenon) in the Chinese diary narrative is the</i>	Виявлено, що універсальною структурою категоризації жіночого травматичного досвіду (як психологічного феномену) в китайськомовному щоденниковому

№	English	Ukrainian
	<i>frame-scenario WOMEN'S LIFE WRITING (Isaieva_2020).</i>	наративи є фрейм-сценарій ЖІНОЧЕ ЖИТТЄПИСУВАННЯ (Ісаєва_2020).
17.	<i>It includes 7 top levels nodes: MOTIVATION, PLAYERS, METHODS, TRAUMATIC EXPERIENCE (PHYSICAL, EMOTIONAL, GENDER) and MEMORY that are specified by the information of 22 lower level terminals (Isaieva_2020).</i>	Він охоплює 7 вузлів верхнього рівня: МОТИВАЦІЯ, ДІЙОВІ ОСОБИ, МЕТОДИ, ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД (ФІЗИЧНИЙ, ЕМОЦІЙНИЙ, ГЕНДЕРНИЙ) та ПАМ'ЯТЬ , конкретизовані у 22-х терміналах нижнього рівня (Ісаєва_2020).
18.	<i>These terminals filled with text data testify to the emotional-reflexive basis of the authors' perception of their experience as traumatic. This fact is confirmed by the semantic roles of narrators (most often – Patient and Experiencer), narrative methods (reflections, descriptions, rhetorical questions) and actualized types of memory (cultural-symbolic, figurative- iconic, emotional) (Isaieva_2020).</i>	Заповнення термінальних пропозицій текстовим матеріалом унаочнило емоційно-рефлексивну природу усвідомлення авторками власного досвіду як травматичного, що підтверджується семантичними ролями нараторок (найчастіше – пацієнс та експерієнцер), наративним методами (роздуми, описи, рефлексивні питання) та актуалізованими видами пам'яті (культурно-символічна, образно-іконічна, емоційна) (Ісаєва_2020).
19.	<i>Conclusions. The frame approach to the study of the peculiarities of the categorization of subjective experience in the women's diary narrative makes possible: (1) to identify the mechanisms of the</i>	Висновки. Фреймово-сценарний підхід до вивчення особливостей категоризації суб'єктивного досвіду в жіночому щоденниковому наративі уможлиблює: (1) виявлення механізмів усвідомлення авторками

№	English	Ukrainian
	<p><i>authors' awareness of their own experience, (2) identification of life events (objective actions and internal states) significant for writers, (3) clarification of motives, principles and means of categorization of these events (Isaieva_2020).</i></p>	<p>власного досвіду, (2) ідентифікацію значущих для письменниць / нараторок життєвих подій (об'єктивних дій і внутрішніх станів), (3) з'ясування мотивів, принципів і засобів категоризації цих подій (Ісаєва_2020).</p>
20.	<p><i>The purpose of the article is to investigate the actualization of new socio-political lexical units, including occasionalisms, and their impact on the mental and intentional organization of communication subjects utterances with a projection on psycholinguistic features of verbal interaction at the private level, in particular in social networks (Kotsur_2020).</i></p>	<p>Мета статті – представити результати дослідження актуалізації нових суспільно-політичних лексичних одиниць, зокрема оказіоналізмів, та їх впливу на ментально-інтенційну організацію висловлювань суб'єктів комунікації з проекцією на психолінгвістичні особливості вербальної взаємодії на приватно-побутовому рівні, зокрема в соціальних мережах (Коцур_2020).</p>
21.	<p><i>The methods and techniques. Achievement of the goal of the research was realized through the use of a set of general scientific and psycholinguistic methods (observation, recording, transcription and analysis of dialogues and statements in social networks, generalization of the</i></p>	<p>Методи та методики. Досягнення мети дослідження реалізувалося за допомогою використання комплексу загальнонаукових та психолінгвістичних методів (спостереження, запис, транскрибування та аналіз діалогів і висловлювань у соціальних мережах, узагальнення</p>

№	English	Ukrainian
	<i>results</i>), as well as <i>discursive and intent analysis</i> (Kotsur_2020).	отриманих результатів), а також дискурсивного та інтент-аналізу (Коцур_2020).
22.	<i>The results of the research. In the process of intent analysis of occasionalisms' actualization in everyday discourse, it is established that the peculiarity of their use is the lack of open intention to motivate the addressee to specific actions</i> (Kotsur_2020).	Результати дослідження. У процесі інтент-аналізу актуалізації оказіоналізмів у побутовому дискурсі встановлено, що особливістю їх використання є відсутність відкритого наміру спонукати адресата до конкретних дій (Коцур_2020).
23.	<i>The main task of the interlocutors is to change the opponent's attitudes by devaluing, humiliating or ridiculing of his or her point of view or statement</i> (Kotsur_2020).	Основне завдання співрозмовників – змінити установки опонента за рахунок знецінення, приниження чи висміювання його позиції чи висловлювання (Коцур_2020).
24.	<i>екфтіл</i>	Часто використовуються з метою тролінгу і флейму , розрахованих на емоційну реакцію, розпалювання конфронтації та підключення до дискусії необмеженої кількості співрозмовників (Коцур_2020).
25.	<i>The author of a provocative post, remark or comment on the Internet does not so much appeal to his or her opponents as forms an information message for possible virtual interlocutors</i> (Kotsur_2020).	Автор провокаційного посту , репліки або коментаря в інтернеті не стільки звертається до своїх опонентів, скільки формує інформаційний посил для можливих віртуальних співрозмовників (Коцур_2020).

№	English	Ukrainian
26.	<p><i>The absence of direct contact introduces an element of dissociation, remoteness to such a considerable distance that it is possible not to control emotions, which provokes excessive intensification of linguistic expression, in particular the pejorative connotation of utterances</i> (Kotsur_2020).</p>	<p>Відсутність безпосереднього контакту вносить елемент дисоціації, віддалення на таку значну відстань, за якої можна не контролювати емоції, що провокує надмірну інтенсифікацію мовної виразності, зокрема пейоративну конотацію висловлювань (Коцур_2020).</p>
27.	<p><i>For this purpose, occasionalisms are often used as inherently expressive words, as well as obsceneisms, etc., and the usual ones acquire adherent expressiveness</i> (Kotsur_2020).</p>	<p>З цією метою часто використовуються оказіоналізми як інгерентно експресивні слова, а також обценізми тощо, а звичні набувають адгерентної експресивності (Коцур_2020).</p>
28.	<p><i>The conclusions. Socio-political occasionalisms play the role of special «linguistic means» through which the message takes place and its pragmatic aspect is realized</i> (Kotsur_2020).</p>	<p>Висновки. Суспільно-політичні оказіоналізми відграють роль спеціальних “мовних засобів”, за допомогою яких відбувається повідомлення та реалізується його прагматичний аспект (Коцур_2020).</p>
29.	<p><i>Most of them arose and actively circulate in social networks, which is important in the formation of not only modern vocabulary and discursive space, but also new psycholinguistic features of communication</i> (Kotsur_2020).</p>	<p>Більшість з них виникли і активно циркулюють у соціальних мережах, що має важливе значення у формуванні не тільки сучасної лексики та дискурсивного простору, а й нових психолінгвістичних особливостей</p>

№	English	Ukrainian
		комунікування (Коцур_2020).
30.	<i>Therefore, the study of innovations, their functioning in everyday discourse expands the idea of mental-cognitive and intentional features of the socio-political context-mediated communication in social networks</i> (Kotsur_2020).	Тому дослідження новотворів, їх функціонування у побутовому дискурсі розширює уявлення про ментально-когнітивні та інтенційні особливості опосередкованого суспільно-політичним контекстом спілкування в соціальних мережах (Коцур_2020).
31.	<i>Objective. The aim of the article is to identify and analyze the functions of precedent units in Ukrainian religious media discourse, with a particular focus on their manipulative impact on the addressee</i> (Levko_2020).	Мета дослідження полягає у встановленні функцій прецедентних одиниць у сучасному релігійному медіадискурсі та визначенні їх маніпулятивного впливу на адресата комунікації (Левко_2020).
32.	<i>The research is based on the interviews and analytic reviews from web portals “RISU”, “Religion in Ukraine”, “The Catholic Observer”, “Union of Orthodox Journalists”, official web-sites of UOC (MP) and UOC (KP) and respective YouTube channels over the period of 2014 through 2018</i> (Levko_2020).	Дослідження проводилося на матеріалі інтерв'ю, аналітичних оглядів та відеозвернень, розміщених на релігійних інтернет-ресурсах “РІСУ”, “Релігія в Україні”, “Католицький оглядач”, “СПЖ”, офіційних сайтах УПЦ КП і УПЦ МП та відповідних YouTube-каналах за 2014-2018 рр. (Левко_2020).
33.	<i>Methods. For the purposes of our research we have used the</i>	Методи дослідження. Для отримання достовірних результатів

№	English	Ukrainian
	<p><i>following linguistic and psycholinguistic methods: content-analysis – to identify and analyze discourse fragments, which exert a manipulative impact on the addressee by appealing to precedent phenomena, discourse-analysis – to define, classify and analyze the verbal tactics and discursive techniques, which seek to influence the addressee’s cognitive and behavioral domains to the advantage of the addresser (Levko_2020).</i></p>	<p>у дослідженні застосовано лінгвістичні та психолінгвістичні методи: контент-аналізу – для встановлення та кількісно-якісного аналізу фрагментів дискурсу, у яких апеляція до прецедентних феноменів відбувається з метою маніпулятивного впливу на адресата дискурсу, дискурс-аналізу – для виокремлення, класифікації та аналізу мовленнєвих тактик та дискурсивних прийомів, за допомогою яких реалізується мовленнєвий вплив на когнітивну та поведінкову сферу адресата дискурсу (Левко_2020).</p>
34.	<p><i>Results. We have found out that introducing precedent units is one of the means of hidden manipulative impact on multi-confessional audience (78.0% of the precedent units) (Levko_2020).</i></p>	<p>Результати дослідження. Встановлено, що введення прецедентних одиниць є одним з інструментів прихованого маніпулятивного впливу на багатоконфесійну аудиторію (78.0% прецедентних одиниць) (Левко_2020).</p>
35.	<p><i>The manipulative impact is exerted by the addresser primarily by appealing to emotive precedent phenomena with the purpose of configuring the emotional reaction</i></p>	<p>Цей вплив здійснюється завдяки апеляції адресанта до емоційно навантаженого прецедентного феномену з метою програмування емоційної реакції адресата та</p>

№	English	Ukrainian
	<i>of the addressee and affecting his or her behavior towards the representatives of other confessions and jurisdictions (Levko_2020).</i>	формування його поведінки стосовно представників інших конфесій та юрисдикцій (Левко_2020).
36.	<i>The major source spheres of precedent units in religious media discourse have been identified as “religion”, “history”, “politics and society”, “fiction literature” (Levko_2020).</i>	Сферами-джерелами прецедентних одиниць є “релігія”, “історія”, “політика і суспільство”, “художня література” (Левко_2020).
37.	<i>The research reveals that precedent names and phrases are subject to various transformations in the discourse, thus acquiring negative evaluative semantics (19.0% of the precedent units) (Levko_2020).</i>	Визначено, що прецедентні імена і прецедентні висловлювання зазнають різних трансформацій у дискурсі, набуваючи у такий спосіб негативної оцінної семантики (19.0% прецедентних одиниць) (Левко_2020).
38.	<i>Common transformations include the use of precedent name in the plural (13.0%), truncation of precedent name (18.0%), expansion of precedent name or precedent phrase (26.0%) and substitution of its components (43.0%) (Levko_2020).</i>	До продуктивних типів трансформацій прецедентних одиниць належать вживання форми множини прецедентного імені (13.0%), усічення прецедентного імені (18.0%), заміна компонента прецедентного висловлювання або прецедентного імені (43.0%) та розширення прецедентного висловлювання або прецедентного імені (26.0%) (Левко_2020).
39.	<i>The precedent units with</i>	Прецедентні одиниці, що мають

№	English	Ukrainian
	<p><i>manipulative potential are used in order to criticize, taunt, accuse and defame opponents by associating them with precedent phenomena, especially historic personalities, heroes of fiction literature and movies (Levko_2020).</i></p>	<p>маніпулятивний потенціал, вживаються з метою критики, висміювання, звинувачення, дискредитації опонентів через співвіднесення їх з прецедентними феноменами, особливо з історичними постатями, героями літературних творів і художніми фільмами (Левко_2020).</p>
40.	<p><i>Appealing to precedent phenomena is combined with the manipulative means of referring to ideological mythologems, labeling, use of emotional slogans, vilifying others, black and white depiction, misuse of concepts (Levko_2020).</i></p>	<p>Встановлено, що апеляція до прецедентних феноменів поєднується з маніпулятивними прийомами звертання до ідеологічних міфологем, навішування ярликів та вживання емоційних гасел (Левко_2020).</p>
41.	<p><i>Conclusions. Religious cross-confessional media discourse is firmly rooted in polemical principles, which include apology of one's views and defamation of the opponents, thus acquiring features of manipulative discourse (Levko_2020).</i></p>	<p>Висновки. Сформульовано припущення, що релігійний міжконфесійний медіадискурс, засновуючись на полемічних засадах, що передбачають апологію власних поглядів та дискредитацію опонентів, набуває ознак маніпулятивного дискурсу (Левко_2020).</p>
42.	<p><i>Further studies in this area could focus on the research of perception and interpretation of precedent units by the addressee with the use</i></p>	<p>Окреслено подальші перспективи у дослідженні сприйняття й інтерпретації прецедентних одиниць адресатами дискурсу із залученням</p>

№	English	Ukrainian
	<p><i>of experimental psycholinguistic methods. Another promising line of research would be the development of methods of protection against the manipulative impact in cross-confessional religious discourse (Levko_2020).</i></p>	<p>експериментальних психолінгвістичних методів та у напрацюванні засобів захисту від маніпулятивного впливу у міжконфесійному релігійному дискурсі (Левко_2020).</p>
43.	<p><i>The article proposes a psycholinguistic approach to investigating translation strategies on the basis of information obtained in the course of the retrospective experiment designed by the authors and defined as ‘Partial Delayed Report of Problems and their Solution’ (Rebrii_2020).</i></p>	<p>У статті запропоновано психолінгвістичний підхід до вивчення проблеми перекладацьких стратегій на основі інформації, отриманої в перебігу розробленого авторами ретроспективного експерименту, що отримав назву “Частковий Відкладений Звіт про Проблеми та їхнє Вирішення” (Ребрій_2020).</p>
44.	<p><i>The aim of the research is to expose and describe translation strategies for resolving such a variety of translation difficulties as phonographic deviations (Rebrii_2020).</i></p>	<p>Мета дослідження полягає в тому, аби виявити та описати перекладацькі стратегії для розв’язання такого різновиду перекладацьких труднощів, як фонографічні девіації (Ребрій_2020).</p>
45.	<p><i>The object of the research is translation strategies as a mental by nature and complex by structure plan for the translator’s actions (Rebrii_2020).</i></p>	<p>Об’єктом дослідження є перекладацькі стратегії як ментальний за природою та складний за структурою план дій перекладача (Ребрій_2020).</p>

№	English	Ukrainian
46.	<i>The subject of the research is specifics of the above strategies' formation and implementation in literary translation (Rebrii_2020).</i>	Предметом дослідження є особливості формування та втілення в художньому перекладі зазначених стратегій (Ребрій_2020).
47.	<i>The main method of the research is retrospective experimental technique 'Partial Delayed Report of Problems and their Solution'; other methods employed include algorithmic modeling (for prospected translation strategies and substrategies) and comparative analysis (for control units in the source and target texts) (Rebrii_2020).</i>	Провідним методом дослідження є ретроспективний експеримент ; до інших задіяних методів належать алгоритмічне моделювання (для прогнозованих перекладацьких стратегій та субстратегій) та порівняльний аналіз (для зіставлення контрольних елементів у вихідному та цільовому текстах) (Ребрій_2020).
48.	<i>The material of the research was twofold: (1) the fragment of Charles Dickens's novel "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" and its translations carried out by 21 semi-professional subjects of the experiment; (2) the subjects' reports in the form of the answers to the questionnaire completed and submitted after the translation (Rebrii_2020).</i>	Матеріал дослідження є подвійним : (1) фрагмент з роману Чарльза Діккенса "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" та його переклади, здійснені 21 напівпрофесійним учасником ретроспективного експерименту; (2) звіти учасників експерименту у формі відповідей на питання, які інформанти надали по завершенню своїх перекладів (Ребрій_2020).
49.	<i>Since strategies in translation studies are mostly dealt with within cultural approach, the authors</i>	Оскільки стратегії вивчаються перекладознавцями переважно в межах культурного підходу , автори

№	English	Ukrainian
	<p><i>turned to the concept of communication strategies as a foundation of their own psycholinguistic model of translation strategies for phonographic deviations</i> (Rebrii_2020).</p>	<p>звернулися до поняття комунікативної стратегії як основи власної психолінгвістичної моделі перекладацьких стратегій для фонографічних девіацій (Ребрій_2020).</p>
50.	<p><i>The analysis of the experimental data supports the conclusion that the translator initially forms a strategy (conscious mental plan) of overcoming a certain variety of translation difficulties (such as phonographic deviations) and then implements it as a sequence of moves (substrategies) aimed at providing for the most natural for the target reader translation variant</i> (Rebrii_2020).</p>	<p>Аналіз експериментальних даних дозволяє дійти висновку про те, що перекладач спочатку формує стратегію (свідомий ментальний план) подолання певної перекладацької труднощі (такої, як фонографічні девіації), а потім імплементує її як послідовність кроків (субстратегій), скерованих на забезпечення найбільш природного варіанту перекладу (Ребрій_2020).</p>
51.	<p><i>The purpose of the article is to show psychological peculiarities of understanding by students Internet texts and to determine the predictors of such understanding</i> (Maksymenko_2020).</p>	<p>Мета. Дослідити психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів та визначити предиктори такого розуміння (Максименко_2020).</p>
52.	<p><i>Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used as the basis of the</i></p>	<p>Методи та методичний інструментарій. У дослідженні використано такі методи: цілісний аналіз тексту, проблемно-</p>

№	English	Ukrainian
	<i>research: holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis (Maksymenko_2020).</i>	тематичний та порівняльний аналіз (Максименко_2020).
53.	<i>The following methods have also been used to study the research material: the descriptive method; the method of distributive analysis; the method of syntactic transformation (Maksymenko_2020).</i>	З метою вивчення дослідницького матеріалу використано описовий метод, метод послідовного аналізу, метод синтаксичної трансформації (Максименко_2020).
54.	<i>Also we used the author's questionnaire to determine the goals of interpersonal communication in the Internet space (Nabochuk, 2020); the questionnaire (Shkuratova, 2019), which has the aim to determine the motives of direct and indirect interpersonal communication; the questionnaire with the purpose to provide diagnostics of interpersonal relationships by T. Leary (The questionnaire of diagnostics of interpersonal relationships, 2018) (Maksymenko_2020).</i>	В експериментальному дослідженні застосовано такі методики: авторський опитувальник “Визначення цілей міжособистісного спілкування в Інтернет-просторі (Набочук, 2020); “Методика визначення мотивів безпосереднього й опосередкованого міжособистісного спілкування” (Шкуратова, 2019); “Методика діагностики міжособистісних стосунків” (Лірі, 2018) (Максименко_2020).
55.	<i>The results of the research. It was built a semantic space that</i>	Результати. Побудовано семантичний простір, що

№	English	Ukrainian
	<i>characterized the process of understanding of artistic Internet texts of journalistic discourse</i> (Maksymenko_2020).	характеризує розуміння досліджуваними Інтернет-текстів публіцистичного дискурсу (Максименко_2020).
56.	<i>Students evaluated the content of these texts by 30 bipolar scales, which were combined after factor analysis into 7 blocks of factors that characterize the “evaluation” of a particular Internet text</i> (Maksymenko_2020).	Респонденти оцінювали зміст творів за 30 біполярними шкалами, що об'єдналися після проведення факторного аналізу в 7 блоків-факторів, які характеризували „оцінку” того або іншого Інтернет-тексту (Максименко_2020).
57.	<i>(1). “The Assessment”: successful – unsuccessful; interesting – uninteresting; strong – weak; pleasant – unpleasant; predicative – non-predicative</i> (Maksymenko_2020).	(1). “Оцінка” – вдалий – невдалий; цікавий – нецікавий; сильний – слабкий; приємний – неприємний; предикативний – неpredикативний (Максименко_2020).
58.	<i>(2). “Tension or Strength”: difficult – easy to understand; tense – frivolous; exceptional – everyday; chained – free; active – inactive; aggressive – non-aggressive; authoritarian – democratic</i> (Maksymenko_2020).	(2). “Напруженість” або “сила” : тяжкий – легкий; напружений – легковажний; винятковий – буденний; скований – вільний; активний – неактивний; агресивний – неагресивний ; авторитарний – демократичний (Максименко_2020).
59.	<i>(3). “Realism or vitality”: natural – fictional; near – far; real – unreal</i> (Maksymenko_2020).	(3). “Реалістичність” або “життєвість” – природний – вигаданий; близький – далекий; реальний – нереальний (Максименко_2020).

№	English	Ukrainian
60.	(4). <i>“Emotional tone”</i> : <i>pessimistic – optimistic; sad – cheerful; selfish – unselfish; suspicious – acceptable</i> (Maksymenko_2020).	(4). “Емоційний тон” – песимістичний – оптимістичний; сумний – веселий; егоїстичний – неегоїстичний; підозрілий – прийнятний (Максименко_2020).
61.	(5). <i>“Depth or psychological content”</i> : <i>psychological – non-psychological; reflective – non reflective; serious – unserious; reasonable – unreasonable; logical – illogical; convenient – inconvenient; dialogical – monologue; dependent – independent</i> (Maksymenko_2020).	(5). “Глибина” або “психологічність” – психологічний – непсихологічний; твір-роздум – твір-дієвість; серйозний – розважливий; розумний – нерозумний; логічний – нелогічний; комфортний – некомфортний; діалогічний – монологічний; залежний – незалежний (Максименко_2020).
62.	(6). <i>“The Abstractness”</i> : <i>abstract – concrete; fantastic – real</i> (Maksymenko_2020).	(6). “Абстрактність” – абстрактний – конкретний; фантастичний – реальний (Максименко_2020).
63.	(7). <i>“Multifaceted”</i> : <i>multifaceted – one-sided; complex – simple; compressed – expanded</i> (Maksymenko_2020).	(7). “Багатоплановість” – багатоплановий – одноплановий; складний – простий; стислий – розгорнутий (Максименко_2020).
64.	<i>Conclusions. According to the results of our research, we determined four main psychological peculiarities of understanding by students Internet texts</i> (Maksymenko_2020).	Висновки. Визначено чотири основні психологічні особливості розуміння студентами Інтернет-текстів (Максименко_2020).
65.	<i>The purpose of the article is to</i>	Мета статті – виявити компоненти

№	English	Ukrainian
	<p><i>identify main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school; to propose such types of dialogism, which will facilitate pupils' understanding of novels; to describe the results of our pilot study which was organized in September-December 2019 at secondary educational institution №15 in t. Rivne at the lesson of English literature with the aim to analyze the types of dialogism in the process of reading and understanding a novel by pupils (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>діяльності учнів з читання художніх творів на уроках світової та англійської літератури в закладах середньої освіти; запропонувати такі типи діалогізму, які сприятимуть розумінню творів художньої літератури учнями; описати результати проведеного пілотного дослідження, яке було проведено у вересні-грудні 2019 року в закладі середньої освіти №15 м. Рівного на уроках англійської літератури з метою аналізу типів діалогізму в процесі читання та розуміння художніх творів учнями (Михальчук_2020).</p>
66.	<p><i>Methods and methodical instrumentation of the research. The following scientific methods were used: holistic analysis of the text, problem-thematic analysis, also comparative analysis (Bondarenko, 2016); the descriptive method, the method of distributive analysis, the method of syntactic transformation of text material (Voronkova, 2020) (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>Методи та методичний інструментарій. У дослідженні використано такі методи: методи цілісного аналізу тексту, проблемно-тематичного та порівняльного аналізу (Бондаренко, 2016); описовий метод, метод послідовного аналізу, метод синтаксичної трансформації текстового матеріалу (Воронкова, 2020) (Михальчук_2020).</p>

№	English	Ukrainian
67.	<p><i>The results of the research. Taking into account the features of senior children, we have identified three main components of the activities of pupils in reading novels at the lessons of World and English literature at secondary school. These components are: (1). A cognitive component, that has in its structure: a) contextual reading; (b) interpretive reading; (c) semantic reading (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>Результати дослідження. Враховуючи особливості учнів старшого шкільного віку, ми виділили три основні компоненти діяльності старшокласників з читання літературних творів на уроках Зарубіжної та Англійської літератури в закладах середньої освіти, а саме: (1). Когнітивний компонент, що має в своїй структурі: (а) змістове читання; (б) інтерпретативне читання; (в) сміслове читання (Михальчук_2020).</p>
68.	<p><i>(2). A communicative component (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>(2). Комунікативний компонент (Михальчук_2020).</p>
69.	<p><i>(3). Subjectly-oriented component (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>(3). Суб'єктно-орієнтований компонент (Михальчук_2020).</p>
70.	<p><i>We proposed such types of dialogism: (1). Subordinated dialogism, which involves taking into account the personality of the author of the text (or its heroes), which in this case is the subject of the novel (Mykhalchuk_2020).</i></p>	<p>Ми сформулювали такі види діалогізму: (1). Субординативний діалогізм, який передбачає урахування особистістю суб'єктності співрозмовника, яким у даному разі виступає суб'єкт літературного твору, тобто його позиції, думок, поглядів (Михальчук_2020).</p>
71.	<p><i>(2). Coordinative dialogism, which, unlike subordinated one, is oriented</i></p>	<p>(2). Координативний діалогізм, який на відміну від</p>

№	English	Ukrainian
	<p><i>not so much to the personal aspect as to the procedural nature of interaction in the broad meaning</i> (Mykhalchuk_2020).</p>	<p>субординативного орієнтується не так на особистісний аспект, як на процесуальність взаємодії в широкому розумінні цього слова (Михальчук_2020).</p>
72.	<p>3. Personality-reflexive dialogism which is the most meaningful in terms of understanding of the partner in the process of quasi-communication (Mykhalchuk_2020).</p>	<p>(3). Особистісно-рефлексивний діалогізм є найбільш глибоким за змістом з огляду на розуміння партнера у спілкуванні (Михальчук_2020).</p>
73.	<p><i>Conclusions. In general, senior pupils tend to focus on coordinative type of dialogism in the process of reading a novel, because, first of all, the procedural interaction between schoolchildren and the author of the novel is quite important for them</i> (Mykhalchuk_2020).</p>	<p>Висновки. Доведено, що старшокласники, як правило, орієнтуються на координативний діалогізм у розумінні прочитаного літературного твору, адже для них є, передусім, досить важливою процесуальність взаємодії учасників квазіспілкування, якими постають сам учень та автор твору (Михальчук_2020).</p>
74.	<p><i>In order to actualize subordinate and personality-reflexive dialogism, in our opinion, senior pupils should be involved into the activity of translation of novels written in a foreign language (it is a translation from a foreign language into their native</i></p>	<p>Для того, щоб актуалізувати субординативний та особистісно-рефлексивний діалогізм, на нашу думку, старшокласників слід залучати до перекладу художніх творів, написаних іноземною мовою (йдеться про переклад з іноземної мови на рідну) (Михальчук_2020).</p>

№	English	Ukrainian
	<i>language</i>) (Mykhalchuk_2020).	
75.	<i>The purpose of the research is to determine the psychological peculiarities of the use of obscene language by young people from different countries with different cultural and linguistic traditions</i> (Tavrovetska_2020).	Мета дослідження – визначити психологічні особливості вживання обценної лексики молоддю різних країн з відмінними культурними та мовними традиціями (Тавровецька_2020).
76.	<i>In the context of the socio-psychological approach, the use of profanities is an indicator of tension in society and individual-personal crises</i> (Tavrovetska_2020).	В контексті соціально-психологічного підходу вживання нецензурної лайки є індикатором напруження у суспільстві та індивідуально-особистісних криз (Тавровецька_2020).
77.	Research procedure. <i>During 2018-2019, 518 respondents aged 16-20 were surveyed online</i> (Tavrovetska_2020).	Процедура дослідження. Впродовж 2018-2019 рр. було проведене онлайн-опитування 518 респондентів віком 16-20 років (Тавровецька_2020).
78.	The questionnaire (Google Form) <i>developed contained 15 questions about using foul language in various communication situations</i> (Tavrovetska_2020).	Розроблена анкета (Google Форма) містила 15 питань щодо використання нецензурної лайки в різних комунікативних ситуаціях (Тавровецька_2020).
79.	<i>Five national samples with different backgrounds of speech culture formation were analyzed: Ukraine, Russia, Poland, USA, and Asian countries</i> (Tavrovetska_2020).	Здійснений порівняльний аналіз п'яти національних вибірок з різними передумовами формування мовленнєвої культури: Україна, Росія, Польща, США та країни Азії

№	English	Ukrainian
		(Тавровецька_2020).
80.	<i>The results obtained show that not only external forms of obscene language have a national specificity, but also internal, psychological reactions that accompany such communication</i> (Tavrovetska_2020).	Результати. Національну специфіку мають не тільки зовнішні форми обценної лексики, але й внутрішні, психологічні реакції, які супроводжують таке спілкування (Тавровецька_2020).
81.	<i>The respondents from Asian countries showed their fundamental rejection of obscenities</i> (Tavrovetska_2020).	Принципове неприйняття брудної лайки продемонстрували респонденти з країн Азії (Тавровецька_2020).
82.	<i>The most tolerant perception of foul language was revealed in Russia and Poland</i> (Tavrovetska_2020).	Найбільш толерантне сприйняття ненормативної лексики виявлене в Росії та Польщі (Тавровецька_2020).
83.	<i>In Ukraine, 43.7% of those surveyed expressed a general negative attitude, but the Ukrainians perceive profanity towards themselves especially seriously</i> (Tavrovetska_2020).	В Україні загальне негативне ставлення висловили 43.7% опитаних, особливо гостро українці сприймають лихослів'я на власну адресу (Тавровецька_2020).
84.	<i>Young Americans are more negative about obscene language in general (as a phenomenon), but they are quite tolerant of using it as to themselves</i> (Tavrovetska_2020).	Молоді американці більш негативно ставляться до обценної лексики взагалі (як до явища), але досить терпимі до її використання стосовно себе (Тавровецька_2020).
85.	<i>In terms of frequency and nature of</i>	За частотою та характером

№	English	Ukrainian
	<i>using foul language, the Ukrainian sample is more similar to American and Polish ones than to the Russian sample (Tavrovetska_2020).</i>	вживання нецензурної лайки українська вибірка більш подібна до американської та польської, ніж до російської (Тавровецька_2020).
86.	<i>Conclusions. A typology of the use of obscene language due to the socio-cultural characteristics of different countries has been formulated in the conclusions. The characteristic features of the Ukrainian sample are highlighted, where, based on criminal-vulgarized language, the processes of formation of the democratic society and revival of the national identity take place (Tavrovetska_2020).</i>	У висновках сформульовано типологію вживання обценної лексики, обумовлену соціокультурними особливостями різних країн; виділені характерні риси української вибірки, де на основі кримінально-вulgаризованої мови відбуваються процеси формування демократичного суспільства та відродження національної ідентичності (Тавровецька_2020).
87.	<i>Measures on the social regulation of a language norm and prevention of spreading obscene language in the youth environment have been proposed (Tavrovetska_2020).</i>	Запропоновані заходи щодо соціальної регуляції мовної норми та запобігання поширенню обценної лексики в молодіжному середовищі (Тавровецька_2020).
88.	<i>Objective. Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging category of linguistic consciousness of Ukrainians (Shymko_2020).</i>	Мета дослідження. Дослідження концепту коронавірусного карантину як нової категорії мовної свідомості українців (Шимко_2020).
89.	<i>Materials & Methods. The strategy of the study is based on the logical</i>	Методики дослідження. Стратегія проведеного вивчення ґрунтується

№	English	Ukrainian
	<i>and methodological concept of inductivism</i> (Shymko_2020).	на логіко-методологічній концепції індуктивізму (Шимко_2020).
90.	<i>Respondents were asked to write down their own understanding of the quarantine, formulate an appropriate definition and describe the situation, which in their opinion is the exact opposite to quarantine</i> (Shymko_2020).	Респондентам було запропоновано письмово викласти власне розуміння карантину, сформулювавши відповідне визначення та описати ситуацію, яка на їх погляд є повною його протилежністю (Шимко_2020).
91.	<i>Respondents also assessed how much their psychological well-being, their daily lifestyle during quarantine had changed, and ranked their preferences for the quarantine strategies proposed to them</i> (Shymko_2020).	Також респонденти оцінювали, наскільки змінилося їхнє психологічне самопочуття, повсякденний спосіб життя під час карантину і ранжували уподобання щодо запропонованих їм карантинних стратегій (Шимко_2020).
92.	<i>A discursive analysis was applied to the obtained texts, as a result of which nine discourses were identified</i> (Shymko_2020).	До отриманих текстів був застосований дискурсивний аналіз , в результаті чого виділено дев'ять дискурсів (Шимко_2020).
93.	<i>These data, along with some socio-demographic characteristics were subjected to multidimensional mathematical and statistical processing</i> (Shymko_2020).	Зазначені дані разом з деякими соціально-демографічними характеристиками були піддані багатовимірної математико-статистичній обробці (Шимко_2020).
94.	<i>Results. Covid-19 related</i>	Результати. Коронавірусний

№	English	Ukrainian
	<i>quarantine is represented in the linguistic consciousness of Russian-speaking Ukrainians by a discursive field, which includes at least nine recognizable, semantically autonomous discourses (Shymko_2020).</i>	карантин представлено в мовній свідомості дискурсивним полем, яке включає принаймні дев'ять дискурсів, які розпізнаються та є семантично автономними (Шимко_2020).
95.	<i>Empirically discovered such phenomenon as – inter-discourse semantic dissociation (Shymko_2020).</i>	Емпірично зафіксовано таке явище, як – междискурсна семантична дисоціація (Шимко_2020).
96.	<i>Its essence is a statistically significant reduction in the probability of some discourses appearing in the texts when others are being actualized there (Shymko_2020).</i>	Його суть полягає в статистично достовірному зниженні ймовірності появи в текстах одних дискурсів при актуалізації інших (Шимко_2020).
97.	<i>This feature is associated with the innate negativity of the language and determines the semantic biasing of the quarantine concept (Shymko_2020).</i>	Дана особливість пов'язана з негативізмом мови й обумовлює тенденційність семантичного наповнення концепту карантин (Шимко_2020).
98.	<i>Inter-discourse semantic dissociation, as well as the influence of non-discursive factors constitute the discursive formation of the quarantine concept, which is qualitatively characterized by the hierarchical relationship of its</i>	Междискурсна семантична дисоціація, а також вплив не дискурсивних факторів конституують дискурсивну формацію концепту карантин, котра якісно характеризується ієрархічністю зв'язків її компонентів

№	English	Ukrainian
	<i>components (Shymko_2020).</i>	(Шимко_2020).
99.	<i>At the same time, it was revealed that part of the discourses interacting “horizontally” are indirectly associated “vertically”, which forms the stable semantic core of the quarantine concept (Shymko_2020).</i>	Одночасно з цим виявлено, що частина дисоціативно взаємодіючих "за горизонталлю" дискурсів, опосередковано асоційовані "вертикально", чим формують стійке семантичне ядро концепту карантин (Шимко_2020).
100.	<i>Partial empirical confirmation has been found of the previously put forward assumptions about: a) the existence of such a relationship between discourses and psychological defense mechanisms (as character-forming factors) that contributes to the hierarchical structure construction of discursive formations; b) the differential nature of discourses and mechanisms of psychological defenses interaction, which makes it possible to single out the discursive aspect in a characterological profile and consider a discourse as an operator of characterological semantics (Shymko_2020).</i>	Знайдено часткове емпіричне підтвердження раніше висунутих припущень щодо: а) наявності такого взаємозв'язку між дискурсами та механізмами психологічних захистів (як характероутворюючих факторів), який вносить вклад в ієрархічне структурування дискурсивних формацій; б) диференційності взаємодії дискурсів і механізмів психологічних захистів, котра дозволяє виділяти в характерологічному профілі дискурсивний аспект і розглядати дискурс в якості оператора характерологічної семантики (Шимко_2020).

SUMMARY

Master Degree Thesis in Translation Studies deals with the study of the translation cognitive and semiotic network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The term as a unit of lexical level (word or phrase), denoting a certain concept in the relevant field of human activity, forms a functional-thematic class of branch vocabulary and is an organic (systemic or non-systemic) element of the terminological fund. Modern terminology is an important and integral part of the lexical system of language. The process of formation of scientific terminology is associated with the gradual transformation of professional vocabulary into terminological one, which is due to the fact that these language units belong to the branch vocabulary.

The topicality of the topic of the Master Degree Thesis in Translation Studies is related with the need to establish the interaction of linguistic and logical factors in the formation of linguistic terminology in general, as well as the conventional connection of form and meaning of any authentic (including English) linguistic term as a translator of sense. It leads to the construction of translation cognitive and semiotic network network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The aim of the work is to construct a translation cognitive and semiotic network network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The aim set involves solving the following **objectives**:

- to critically analyze the scientific literature and formulate theoretical positions on the study of linguistic terminology in scientific discourse from the standpoint of linguistics and translation studies;
- to characterize the linguistic terminology in scientific discourse;
- to determine the structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the taxonomy of English linguistic terminology in the texts of scientific discourse;

– to name the ways of reproduction of the linguistic terminology in the English-Ukrainian texts of scientific discourse at the lexical and syntactic levels;

– to construct a translation cognitive and semiotic network network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The object of research is the linguistic terminology in the texts of English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The subject of research is translation cognitive and semiotic network network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse and its basic principles of construction (methods and translation transformations).

The research material is abstracts to scientific articles represented in the journal “Psycholinguistics”, which is included into the category A of the List of professional publications of Ukraine (Scopus / Web of Science), including:

a) Demenchuk, O. (2020). Towards a Typology of Lexical Semantic Derivation Models: Linguistic and Psycholinguistic Aspects; b) Isaieva, N., Akimova, A., & Akimova, A. (2020). Categorization of Personality Traumatic Experience in Chinese Women’s Diary Narrative: The Frame-Scenario Model; c) Kotsur, V., Vilchynska, I., & Kotsur, L. (2020). Actualization of Socio-Political Vocabulary in Everyday Discourse of the Subjects of Communication; d) Levko, O. (2020). Precedent Units as a Means of Manipulation in Ukrainian Religious Media Discourse: Psycholinguistic Approach; e) Maksymenko, S., Nemesh, O., Maksymenko, K., & Nabochuk, A. (2020). Psychological Peculiarities of Understanding by Students Internet Texts; f) Mykhalchuk, N., & Hupavsheva, N. (2020). Facilitation of the Understanding of Novels by Senior Pupils as a Problem of Psycholinguistics; g) Rebrii, O., & Tashchenko, G. (2020). Translation Strategies for Phonographic Deviations: A Psycholinguistic Approach; h) Shymko, V., & Babadzhanova, A. (2020). Study of the Covid-19 related quarantine concept as an emerging category of a linguistic consciousness; i) Tavrovetska, N., & Shebanova, V. (2020). Cross-Cultural Research of the Use of Obscene Language in the Youth Environment. The total volume of the continuous sample is 100 English-Ukrainian sentences.

The following **methods** were used in the study: the method of continuous sampling for the selection of research data material; methods of structural and semantic, pragmatic and contextual analysis to clarify the features of the functioning of the linguistic terminology in scientific discourse; methods of translation analysis for constructing a translation cognitive-semiotic network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse.

The scientific novelty of the obtained results is that for the first time in the work: the bilateral nature of the language sign and its adequate translation of the form and meaning as an object of the linguistic terminology *are considered*; the characteristic of the linguistic terminology system in the scientific discourse *is given*; the structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the taxonomy of the English linguistic terminology in the texts of scientific discourse *are determined*; the ways of rendering of the linguistic terminology in the English-Ukrainian texts of scientific discourse at the lexical and syntactic levels *are named*; a translation cognitive-semiotic network of the linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse *is constructed*.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application in courses of General Linguistics (sections “Language and Culture”, “Language and Thinking”), Comparative Linguistics (section “Comparative Lexicology”), Applied and Cognitive Linguistics, in special courses in terminology, cognitive, linguoculturology and intercultural communication. In addition, the practical significance of the work lies in the possibility of using its theoretical provisions and conclusions in courses on Lexicology, Lexicography and Terminology of modern English; in lexicographic practice, in particular when compiling educational dictionaries on specialized translation; in writing textbooks, manuals, etc. The collected research data material may be used in lexicographic practice, i.e. for the compilation of terminological dictionaries.

Structure and scope of work. The Master Degree Thesis in Translation Studies consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used (88 items, 12 items are in foreign languages), a list of references (8 items), a list of

sources of illustrative data material (18 items). The full volume of the work is 119 pages, the main content is set out on 85 pages.

The introduction substantiates the topicality of the thesis topic, formulates the aim, defines the main objectives, object, subject, scientific novelty of the obtained results, research methods, the practical significance of the obtained results, indicates the forms of testing and structure of work.

The first section of the Master Degree Thesis “Theoretical principles of studying the linguistic terminology of scientific discourse in linguistics and translation studies” is devoted to the theoretical principles of studying the linguistic terminology of scientific discourse in linguistics and translation studies. The linguistic terminology system as an object of linguistic studies, in particular the bilateral nature of a language sign, as well as the linguistic terminology system as an object of translation studies in the context of adequate translation of the form and meaning of a language sign are considered. An attempt has been made to consider the linguistic terminology as an object of the process of scientific discourse.

The second section of the Master Degree Thesis “Structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches of English linguistic terminology in the texts of scientific discourse” is devoted to the analysis of structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches of English linguistic terminology in particular in the texts of scientific discourse. The special attention is paid on structural-semantic and cognitive-pragmatic approaches to the taxonomy of English linguistic terminology in the texts of scientific discourse.

The third section of the Master Degree Thesis “Construction of Translation Cognitive-Semiotic Network of Linguistic Terminology in English-Ukrainian Texts of Scientific Discourse” is devoted to the principles of construction of a translation cognitive-semiotic network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse. First, translation transformations have been established as a key tool for constructing a translation cognitive-semiotic network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse. Second, the

rendering of linguistic terminology in the English-Ukrainian texts of scientific discourse at the lexical and syntactic levels is considered.

In **the general conclusions** the scientific and practical results of research received in thesis are stated and prospects of the further searches in the chosen direction are defined.

The main difficulty in translating terminological units is the disclosure and transmission of foreign language units by means of the language of translation. Adequate translation of terms takes into account both semantic and pragmatic equivalence, without violating any rules. It is accurate and without any unacceptable distortions. The following methods of rendering of terminology are used: 1) equivalent translation is the most appropriate, it is a constant lexical correspondence, which exactly coincides with the meaning of the word; 2) transcoding, which should be used in cases where it is necessary to create a clearly unambiguous term in the language of translation; 3) transliteration, which is used in cases when, for example, transliteration is impossible for aesthetic, substantive or any other reasons; 4) descriptive way of translation, when a word or phrase is replaced by a description of its meaning.

Scientific discourse is a scientific text as a result of purposeful social action, the focus of actions of language and speech, sociocultural and pragmatic, cognitive and psychological factors. Genres of scientific discourse include: scientific article, monograph, dissertation, scientific report, conference speech, poster report, scientific and technical report, review, abstract, summary, thesis. The vocabulary of scientific discourse is dominated by terms that accurately and unambiguously name the subject, phenomenon or concept of a particular field of science.

The structural-semantic criterion made it possible to trace two types of terms: one-component term is a term of stable type with one component, among which root (non-affixed) and affix terms are distinguished, represented mainly by one word-component, and multicomponent term is multi-, or polyterminological combination of stable type with two or more components. A component of a multicomponent term can be a one-word or analytical lexeme. Determining the boundaries of the

components of a multicomponent term is carried out in order to distinguish their main types, which necessitates the separation of several types of components that have the potential for the formation of multicomponent terms.

Multicomponent terms can have different characteristics: by the nature of the combination: complex terms (composites) with merged writing, complex terms (composites) with hyphenated writing; by the number of components: two-component terms is a combination of a stable type with two components; three-component terms is a combination of a stable type with three components; four-component terms is a combination of a stable type with four components.

A cognitive-pragmatic approach to the interpretation of the linguistic terminology in English texts of scientific discourse has shown that the texts can be traced as linguistic terms themselves, as well as terms of cognitive linguistics, psycholinguistics and translation studies.

At the same time, the translation cognitive-semiotic network of linguistic terminology in English-Ukrainian texts of scientific discourse reflects the application, on the one hand, of direct translation strategy, which includes such methods as transliteration, transcoding, which includes transliteration and transcription, loan translation and equivalent translation; on the other hand, indirect translation strategy, which represents the following set of translation transformations: grammatical and lexicosemantic, without the use of which the achievement of adequate and holistic translation is impossible. The most dominated are displacement, addition and grammatical replacement among grammatical transformations. The omission is used less often.

The above-mentioned translation methods fully reflect the translation cognitive-semiotic network of linguistic terminology in the English-Ukrainian texts of scientific discourse with their focus on form and meaning. Thus, this proves once again the need for a comprehensive approach to the translation of English linguistic terms into Ukrainian.